

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Kotieläinpihan päiväleiritoiminnan kehittäminen

Kotieläinpihan ohjaajan opas

Milla Savo

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

11 / 2015

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Milla Savo	Sivumäärä 44 ja 1 liitesivua
Työn nimi Kotieläinpihan päiväleiritoiminnan kehittäminen	
Ohjaava(t) opettaja(t) Tiina Valkendorff	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Espoon 4H-yhdistys, Suvi Hokkanen	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni aihe on kotieläinpihan päiväleiritoiminnan kehittäminen. Tilaajanani toimii Espoon 4H-yhdistys. Pyrin tuomaan esille kehittämiskohteet, sekä uusia ideoita toiminnan tekemiseksi. Opinnäytetyöni on ensimmäinen kotieläinpihan päiväleirin toiminnasta kertova tuotos ja se yhdistää päiväleirien ja kotieläinpihan toiminnan. Opinnäytetyötäni voivat hyödyntää muutkin, kuin kotieläinpihan päiväleirimintaa järjestävät tahot. Työni myös auttaa kotieläinpihan päiväleirin toiminnan aloittamisessa.</p> <p>Opinnäytetyöni tavoitteena on kehittää Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirien toimintaa. Tutkin mitä kyseisessä toiminnassa tarvitsee kehittää ja miten kehittämisen voisi käytännössä toteuttaa. Annan opinnäytetyössäni ideoita konkreettisen toiminnan uudistamiseen ja tuon esille työni tuloksia.</p> <p>Käytän menetelmänä kvalitatiivista eli laadullista kyselyä, joka on suunnattu viime kesän Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirin apuohjaajille. Opinnäytetyössäni käytän hyväksi omia kokemuksiani Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleireistä, sekä kyselyn avulla saatuja tuloksia. Konkreettisena tuotoksena tein 4H-yhdistyksen uusille apuohjaajille suunnatun oppaan, jossa kerron mitä kotieläinpihan päiväleireillä tarvitsee tietää. Opas on suunnattu sellaiselle henkilölle, joka ei ole ennen toiminut lasten tai eläinten kanssa.</p> <p>Tavoitteeni toteutuivat hyvin. Sain uutta tietoa ja ideoita Espoon 4H-yhdistykselle sekä toin esille kehittämideoita. Tuloksiani saatiin käyttöön jo ennen opinnäytetyöni julkistamista.</p>	
Asiasanat luontosuhde, eläimet, leirit, lapset	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree programme of civic activities and youth work

ABSTRACT

Author Milla Savo	Number of Pages 44
Title Domestic animal farm daily camp activity development	
Supervisor(s) Tiina Valkendorff	
Subscriber and/or Mentor Espoo 4H association, Suvi Hokkanen	
Abstract <p>In this thesis, i decided to investigate the development of domestic animal farm daily camp activity. My subscriber is Espoo 4H association. In this thesis I discuss and elaborate the actions Espoo 4H association would need take to develop their operation. I also set new ideas which can be used to improve the association. No previous work has been done concerning the operations of domestic animal farms and day camps, and particularly research combining these two components. This thesis can be utilized by any other organization that runs similar operations.</p> <p>In this thesis my target is to develop the procedures and overall operations in a domestic animal farm day camp. I explore what is needed to develop this activity and how could it be done. I give ides for the 4H associations action and bring out the results.</p> <p>I am using a qualitative survey as a research method. The respondents of the survey are Glims' 4H domestic animal farms day camp assisting supervisors of summer 2015. In addition to researching the impact of the results from my survey, I will be analyzing further using my own personal experience as a supervisor in Espoo 4H association. I have created a guide for all new assisting supervisors that helps them to get acquainted with the work environment. The guide is necessary especially for those who have no previous experience working with animals or children.</p> <p>I reach my goals well. I got new information and development ideas for 4H association. My thesis has been taken to use before it was published.</p>	
Keywords nature, animals, camps, children	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Espoon 4H-yhdistys taustaorganisaationa	6
1.2 Espoon 4H-yhdistyksen tavoitteita	8
1.3 Kotieläinpihan päiväleiritoiminnan kehittämistarpeet	10
2 KOTIELÄINPIHAN PÄIVÄLEIRIT	12
2.1 Kotieläinpihat	13
2.3 Kotieläinpihan päiväleiritoiminnan vaikutukset	15
2.5 Ohjaaja asiakaspalvelijana	20
2.6 Kaupungistuminen	22
3 AINEISTO	24
3.1 Apuohjaajien kysely	24
4 TULOKSET	25
4.1 Leirin toimivuus	25
4.2 Kehittämisideat	26
4.3 Kotieläinpihan päiväleirien tarpeellisuus	27
4.4 Lasten ohjaaminen	28
5 TULOSTEN ARVIOINTI	31
5.1 Onnistuminen tavoitteissa	32
5.2 Kotieläinpihan päiväleiritoiminnan kehittämisideat	34
6 LOPPULUKU	35
6.1 Kotieläinpihan päiväleiritoiminnan opas	36
6.3 Opinnäytetyön yleinen merkitys	41
LÄHTEET	43
LIITTEET	45

1 JOHDANTO

Tein opinnäytetyöni Espoon-4H yhdistykselle. Yhdistykseltä tuli toive, että kehittäisin heidän kotieläinpihan päiväleiritoimintaansa ja konkreettisenä tuotoksena tekisin oppaan Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleiritoiminnan ohjaajille. Kirjoitin oppaan perustuen kirjallisuuteen, opinnäytetyöni tuloksiin, sekä omiin kokemuksiini. Espoon 4H-yhdistys on järjestänyt kotieläinpäiväleirejä vuosina 2014 ja 2015 Espoon Glimsissä. Toiminta on uutta, joten sitä on hyvä arvioida ja kehittää. Näin voidaan välttää samojen virheiden toistaminen. Jatkuvan oppimisen ja järjestön kehityksen kannalta on välttämätöntä kirjata ja arvioida myös onnistumiset.

Jaoin tutkimukseni kahteen pääkysymykseen. Ensimmäkin halusin tutkia mitä kehitettävää Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleireillä on. Toiseksi, olin kiinnostunut siitä, miten leirejä voisi kehittää. Käytin tämän tarkastelemiseen tutkimusmenetelmänä kvalitatiivista eli laadullista kyselyä, jonka vastauksien avulla tein kehittämistyöni. Hyödynnän myös omia kokemuksiani Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleireistä pitkin opinnäytetyötä. Kyselyn avulla saadaan Espoon 4H-yhdistyksen toiminnassa olevien nuorten oma ääni mukaan järjestön kehittämiseen.

Eläinpäiväleirit ovat hyvin suosittuja, kaikki halukkaat eivät mahdu mukaan leireille. Toiminta halutaan pitää laadukkaana ja lapsia eniten hyödyttävänä, tämän vuoksi opinnäytetyö auttaisi leiritoiminnan kehittämistä. Toimintaa halutaan kehittää, sillä Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirien suunnittelu on ollut haasteellista, koska toimintamuoto on uusi. Joka vuosi leireillä on uusia ohjaajia, joiden on vaikea oppia uusia työskentelytapoja, elleivät ne ole kirjallisena tuotoksena.

Toimin itse vuonna 2015 Glimsin 4H-eläinpäiväleirin vastuuohjaajana ja huomasin työskennellessäni tarvetta kehitykselle. Kohtasimme muiden työntekijöiden kanssa yllättäviä tilanteita, jotka olisi mielestäni voinut ennakoida edellisvuoden leirin muistiinpanoilla.

Opinnäytetyöni konkreettinen tarkoitus on kehittää seuraavien vuosien Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirien koulutusta sekä toimintaa. Kehittämishankkeeni avulla uu-

det ohjaajat voivat ennakoida millainen työ heillä on tulossa ja valmistautua mahdollisiin ongelmatilanteisiin. Pysin kehittämään tietoisuutta kotieläinpihoista ja lasten kanssa toimimisesta sellaisille nuorille, jotka tulevat leireillä työskentelemään.

Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirejä järjestetään tukemaan lasten itsenäistymistä ja antamaan lapsille uusia kokemuksia eläinten kanssa. Väisänen (20012, 17) kuvailee opinnäytetyössään, että ohjaaja ei ehdi tutustua lapsiin tarpeeksi päiväleirillä, jotta hän voisi muuttaa suuresti lapsen käsitystä itsestään. Ohjaaja voi kuitenkin auttaa lasta kehittymään ihmisenä kannustamalla, auttamalla häntä saamaan onnistumisen tunteita sekä kehittämällä ryhmähenkeä.

Päiväleirit tarkoittavat, että lapset saapuvat paikalle aamusta ja lähtevät kotiin iltopäivällä. Kuten Ketola kertoo kirjassaan, päiväleirit ovat hyvä vaihtoehto erityisesti kaupunkilaislapsille, jos kuljetukset leirille saadaan sujumaan. Päiväleirit mahdollistavat myös nuorempia osallistumaan leiritoimintaan ja ohjaajat jaksavat paremmin, kuin yön yli kestäväillä leireillä (Ketola 2002, 38).

4H-yhdistyksen tausta-arvoja ovat harjaannus, harkinta, hyvinvointi, sekä hyvyys. Nämä arvot ovat mukana toiminnan kehittämisessä. Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirit opettavat lapsille taitoja, mitä he eivät kaupungissa muuten opi. Leireillä lapset pääsevät muun muassa siivoamaan karsinoita, kantamaan vettä sekä ruokkimaan eläimiä. Näiden taitojen lisäksi lapset oppivat toimimaan yhdessä, kunnioittamaan luontoa ja muita ihmisiä. Lapsille pyritään myös antamaan onnistumisen kokemuksia.

1.1 Espoon 4H-yhdistys taustaorganisaationa

Tilaaajanani toimi Espoon 4H-yhdistys. Espoon 4H-yhdistys on nuorisojärjestö, jonka toiminta kohdistuu 7-28-vuotiaille nuorille. Nuorisojärjestöt ovat jonkin ajatuksen omaavia ja esimerkiksi harrastustoimintaan tai edunvalvontaan keskittyviä järjestöjä. Niiden toiminnassa on usein mukana paljon vapaaehtoisia ja toiminta tehdään nuorille tai nuorten kanssa. (Söderlund 2012,194.) 4H-yhdistyksiä on ympäri maailman yli 100 maassa ja pelkästään Suomessa useilla eri paikkakunnilla. Vuonna 1928 perus-

tettiin ensimmäinen 4H-yhdistys Suomeen. Espoon 4H-yhdistys on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton, joten kuka vain nuori on tervetullut mukaan toimintaan.

Yhdistys pyrkii tukemaan nuoren itsenäistymistä ja omatoimisuutta, sekä luonnon ja muiden ihmisten kunnioittamista (Pääkaupunkiseudun 4H-yhdistys). Nuorisotyössä on kyse nuoren sosiaalisesta vahvistamisesta, sekä siitä, että nuorta autetaan oppimaan ja toimimaan ihmisten, sekä yhteiskunnan kanssa (Söderlund 2012, 195). Tähän pyrkii myös Espoon 4H-yhdistys auttamalla nuoria saamaan onnistumisen kokemuksia yritteliäisyyden, arjen taitojen sekä kansainvälisyyden avulla.

Espoon 4H-yhdistyksen toiminta on laajaa ja siihen kuuluu Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirejä, kerhoja, kissojen ja koirien hoitopalveluita, kursseja ja muita päivä- ja yöleirejä (Pääkaupunkiseudun 4H-yhdistys). Toiminta keskittyy eläinten ja luonnon kanssa tekemiseen sekä nuoren oman osaamisen kehittämiseen. Espoon 4H-yhdistys ei anna nuorille valmiita vastauksia, vaan välineet siihen, että he löytävät vastauksen itse. Kuten Söderlund (2012, 195) kertoo nuorisojärjestöistä, ne mahdollistavat nuoria osallistumaan kansalaistoimintaan ja harrastuksiin. Nuoret saavat itse vaikuttaa toimintaan ja ovat mukana tekemässä sitä.

Espoon 4H-yhdistys työllistää nuoria päiväleireillä sekä kerhoissa. Tämä on monen nuoren ensimmäinen työpaikka ja sen avulla heillä on paremmat mahdollisuudet työllistyä jatkossakin. Suurin osa vuoden 2015 ohjaajista ei ole ollut ennen mukana Espoon 4H-yhdistyksen toiminnassa, joten kaikilla on yhtäläinen mahdollisuus saada työpaikka.

Toom, Onnismaa ja Kajanto (2009, 119) pohtivat kirjassaan järjestön toimintaa. Heidän mukaansa järjestö saattaa toimia samojen rutiinien mukaan. Organisaatiolla on omaa hiljaista tietoa, jonka avulla he ovat tottuneet toimimaan. Järjestön toiminnan on tärkeää pysyä ajan tasalla ja uudistua tarpeen tullessa. Rutiinien mukaan toimiminen auttaa järjestöä toimintansa ylläpitämisessä, mutta se voi myös estää uudistumista.

Espoon 4H-yhdistys haluaa kehittää Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleiritöimintaansa ja saada uusia rutiineja. Toom, Onnismaa, sekä Kajanto (2009, 124) arvioivat kirjas-

saan myös organisaatiounohdusta. Tämä tarkoittaa sitä, että organisaation tieto unohtuu, tai se unohdetaan tahallaan. Tällä voi olla joko positiivinen tai negatiivinen vaikutus organisaation toimintaan. Asioita, joita on ennen käytetty, mutta jotka eivät toimi on hyvä unohtaa.

Leireillä opitaan asioita, joista olisi hyötyä myös tulevaisuudessa, mutta niitä ei joko jakseta tai muisteta kirjoittaa ylös. Hiljaista tietoa voi siirtää eteenpäin eri tavoin. Mentorointi eli toisen auttaminen ja kouluttaminen on yksi keino. Kun henkilöt käyvät asiat läpi yhdessä, tieto siirtyy eteenpäin. (Toom, Onnismaa, Kajanto 2009, 203, 205.) Mentorointi on hyvin yleinen koulutuskeino Espoon 4H-yhdistyksessä ja se on huomattu toimivaksi. Asian kertominen, näyttäminen ja lopulta itse tekeminen varmistavat sen osaamisen.

1.2 Espoon 4H-yhdistyksen tavoitteita

Espoon 4H-yhdistys pyrkii tukemaan lasten itsenäistymistä, tasa-arvoista kohtelua, luonnon ja muiden ihmisten arvostusta. Nämä arvot tukevat lapsen minäkuvan kehittymistä. Itsetunto ja minäkuva kulkevat käsi kädessä (Ihme 2010, 58). Espoon 4H-yhdistyksen toiminta pyrkii auttamaan lasta kehittämään omaa minäkuvaansa sekä antamaan onnistumisen tunteita toiminnan avulla. Nämä puolestaan tukevat lapsen itsetuntoa.

Espoon 4H-yhdistys auttaa nuoria pääsemään mukaan työelämään, tukee heidän yrittäjyyttään ja aktiivista kansalaisuutta. Kolme askelta työelämään – toimintamalli auttaa nuoria saavuttamaan nämä tavoitteet. Se korostaa 4H-nuorisotyön tärkeitä arvoja, jotka ovat ryhmätoiminta, kurssit, työllistyminen ja nuorten yritykset. On tärkeää, että nämä toteutuvat samalla tavalla joka yhdistyksessä. Tekoja lähellä ja kaukana – toimintamalli tukee lasten aktiivista kansalaisuutta. Nuorten itse tekeminen ja tämän tukeminen ovat tärkeitä asioita tässä toimintamallissa. 4H-yhdistys antaa nuorille keinot kasvaa aktiiviseksi kansalaisiksi ja saada tähän tarvittavat tiedot, sekä taidot (Espoon 4H yhdistys, toimintakertomus).

Irene Ihme (2012, 58) tekee eron minäkäsityksen ja minäkuvan välille. Hän jaottelee minäkuvan kolmeen osaan: reaalinäkäsitykseen, ihanneminäkäsitykseen ja normatiiviseen minäkäsitykseen. Reaalinäkäsitys tarkoittaa sitä, mitä ihminen ajattelee itsestään. Ihanneminäkäsitys puolestaan kuvaa tavoitetta millainen ihminen haluaisi olla. Normatiivinen minäkäsitys kuvaa sitä, millaisena ihmisen mielestä muut hänet näkevät. Järjestötoiminnassa lapsen normatiivista minäkäsitystä pyritään kehittämään positiiviseksi. Lapsen halutaan huomaavan omat taitonsa, sekä voimavaransa. Lapset ovat vasta kehittymässä ihmisiksi ja he ottavat herkästi muiden mielipiteet todesta. Normatiivinen minäkäsitys ei ole mielestäni yhtä tärkeä, mutta se saattaa silti kumota lapsen oman minäkäsityksen.

Espoon 4H-yhdistyksen arvot ovat tärkeitä, sillä lapset elävät keskellä sosiaalisen median paineita, helposti saatavilla olevia mielipiteitä sekä nopeaa tiedon leviämistä. Lapset ovat etääntyneet luonnosta ja käyttävät päivässä paljon aikaa tietokoneen tai puhelimen kanssa. Luonto, eläimet ja yhdessäolo jäävät helposti taka-alalle. Lapsilla on paljon mielikuvitusta ja jos heille antaa tarvittavat välineet he pystyvät keksimään monenlaisia asioita.

Opinnäytetyöni tavoite on kehittää kotieläinpihan päiväleiritoimintaa. Pyrin auttamaan uusia apuohjaajia, joilla ei ole kokemusta eläinten tai lasten kanssa työskentelystä, antamaan lapsille hyvät välineet oman ajattelun käyttöön sekä tukemaan lasten kehitystä ihmisenä. Opinnäytetyöni pyrkii auttamaan ohjaajia Espoon 4H-yhdistyksen arvojen toteuttamisessa. Kehittämistyöni tavoite on myös saada Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleireillä opitut asiat ylös, jotta ohjaajien ei tarvitse aloittaa joka vuosi alusta leirien suunnittelua. Työni avulla ohjaajat voivat oppia edellisvuoden kokemuksista, sekä kehittää Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirien toimintaa.

Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirit voivat olla nuorten ensimmäisiä työpaikkoja. Uusi työpaikka on aina jännittävä, mutta ensimmäinen on myös mieleenpainuvainen. Opinnäytetyöni tavoite on auttaa ohjaajia leirien suunnittelussa, ei antaa valmiita vastauksia siihen, millainen leirin kuuluisi olla. Pyrin auttamaan ohjaajien itsetunnon kohottamisessa. Haluan uusien ohjaajien uskovan itseensä ja tuntevan olonsa osaaviksi, rohkeiksi sekä vastuullisiksi. Lapset oppivat paljon asioita leireillä, mutta niin oppivat ohjaajatkin. Väisänen (2012, 24) kertoo opinnäytetyössään ohjaajien erilaisuudesta.

Hänen mukaansa tärkeimpiä ohjaajan piirteitä on kyky osata katsoa lasta yksilönä ja ottaa jokaisen tarpeet huomioon.

Lapset tarvitsevat tukea kehittyemisessään ja ohjaajan on näytettävä lapsille, että hän on turvallinen ja luotettava. Ohjaaja on lapsille esimerkkinä ja lapset ottavat mallia ohjaajista niin käytöksellään kuin vaatetuksellaan. (Väisänen 2012, 25.) Huomasin itse leireillä, että mikäli lapsilta pyydettiin tietynlaista pukeutumista, mutta ohjaajat eivät tehneet samoin, he alkoivat kyseenalaistaa tätä pyyntöä. Opinnäytetyöni tavoite on parantaa tulevia Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirejä lisäämällä koulutusmateriaalia, sekä kirjallista tietoa, mistä ottaa tukea työpäivän aikana.

1.3 Kotieläinpihan päiväleiritoiminnan kehittämistarpeet

Kaikkien lastenleirien ongelmat ovat samankaltaisia. Ero on siinä, että Glimsin 4H-eläinpäiväleirillä on eläimiä, joita pitää hoitaa ja huomioida omalla tavallaan. Eläimet voivat sairastua, käyttäytyä yllättävästi tai jopa kuolla. Lapsille on selitettävä, miksi jokin eläin käyttäytyy tietyllä tavalla, on se sitten toivottavaa tai ei toivottavaa käytöstä. Lapsia on myös opetettava siitä, miten eläimien kanssa ollaan. Eläimien käyttäytymistä ei pystytä täysin ennakoimaan. Eläinten kanssa on käytäyttyävä rauhallisesti ja niitä on kunnioitettava (Kuikka 2012, 13).

Leireille pyritään ottamaan hyvin käyttäytyviä ja kilttejä eläimiä, mutta jokaisella on joskus huono päivä. Vuonna 2015 Glimsin kotieläinpäiväleirillä pässit ottivat yhteen ja niiden pienistä sarvista vuosi tämän vuoksi verta ja ne olivat hyvin arat. Kuten Kyrö (1998, 30) kertoo 4H-yhdistyksen luonnonmukainen kotieläintuotanto oppaassa, päsien puolustautuminen tapahtuu sarvilla tai sorkilla. Jouduimme eristämään pässit, sillä ne eivät halunneet ihmisten koskevan niiden päihin. Työntekijöiden on ennakoitava, mitä eläimiä he voivat pitää esillä, kun aitaukseen saapuu asiakkaita, jotta hyvin käyttäytyvät eläimet olisivat nähtävillä (Kuikka 2012, 13).

Ohjaajan on hallittava tarvittavat tiedot ja taidot, jotta hän voi varautua tällaisiin tilanteisiin. Eläimet voivat aiheuttaa vaaratilanteita, jos ohjaaja ei osaa tulkita niiden käy-

töstä. Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleireillä työskentelee eläintenhoidosta vastaava henkilö, mutta jokaisen ohjaajan on hyvä tietää eläintenhoidon perusteet.

Muita haasteita Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleireillä aiheuttaa se, että leirit ovat ulkoilmaleirejä, joten sää voi olla esteenä jonkin aktiviteetin toteuttamiselle. Lapsilla on oltava oikeanlainen varustus, mikä voi olla haaste, sillä aurinkoisina aamuina ei lapsen huoltaja tule välttämättä ajatelleeksi, että iltapäivällä voi sataa. Ohjaajan on tarkistettava lapsilta, onko heidän varustuksensa kunnossa ja jos ei, pyydettyä heitä ottamaan ne esiin. Mikäli tämä ei auta on tiedossa varoitus tai poistaminen tilanteesta. (Innanen 2011, 16.) Jos lapsella ei ole oikeanlaista varustusta leirillä, jopa huoltajille soitto saattaa tulla kysymykseen.

Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirillä pyritään olemaan mahdollisimman paljon ulkona. Tämän vuoksi oikeanlainen varustus on hyvin tärkeä. Lasten on ymmärrettävä, että he eivät voi osallistua kaikkeen toimintaan, jos he eivät pukeudu oikeanlaisesti. Oikeanlainen varustus on tarpeen, sillä toiminnassa voi likaantua tai loukkaantua, jos ei ole pukeutunut tilanteen vaatimalla tavalla.

Ulkoilmaleirillä valvonnan on oltava tiukempaa, jotta ohjaaja tietää koko ajan missä lapset ovat. Luonnossa asuvat eläimet voivat aiheuttaa vaaratilanteen. Alueella voi olla käärmeitä, ampieisia ja punkkeja. Lapsi ei voi osallistua leirille, jos hän on allerginen eläimille. Kesällä 2015 Glimsin museoalueen työntekijät kertoivat alueella asuvasta kyykkäärmeestä. Ketola kertoo (2002, 179) kyykkäärmeen olevan Suomen ainoa myrkyllinen käärme, joten sitä on varottava. Hän ei sitä neuvo hävittämään, kuten emme mekään Espoon 4H-yhdistyksessä, sillä pyrimme opettamaan lapsia kunnioittamaan luontoa ja sen asukkeja.

Punkit ovat leirien haastavimpia eliöitä. Ne voivat kiivetä vaatteisiin ruohikossa ja vasta illalla tarttua ihmiseen. Punkki voi aiheuttaa erilaisia oireita, joten se on poistettava (Ketola 2002, 179). Ohjaajan on neuvottava leiriläisiä tarkistamaan itsensä iltaisin punkkien varalta. Toisaalta on myös huoltajien tehtävä muistaa punkkitarkastukset.

Hiljainen tieto piti saada talteen ja ongelmat, joita oli kohdattu ja ratkaistu muistiin. Hiljaisella tiedolla tarkoitetaan sellaisia asioita, joita ihmiset ovat oppineet esimerkiksi työssään, mutta joita ei ole kirjoitettu muistiin. Hiljainen tieto voi olla hyvin tärkeää työelämässä, mutta on työnantajan riski antaa työntekijöiden toimia niiden varassa. Näin työnantajan on vaikea tarkkailla mitä työntekijät tekevät, kun asioita ei voi tarkistaa mistään. (Toom, Onnismaa, Kajanto 2008, 11.)

2 KOTIELÄINPIHAN PÄIVÄLEIRIT

Espoon 4H-yhdistys on järjestänyt vuosina 2014 ja 2015 Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirejä Espoossa. Yhdistyksellä on kokemusta Helsingin Falkullassa järjestetyistä päiväleireistä, mutta ne eroavat Espoon leireistä sillä, että Falkullassa eläimillä on omat hoitajansa ja ohjaajat ovat vastuussa vain lapsista. Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirit ovat hyvin suosittuja ja lapsia riittää jonoksi asti. Kaikki halukkaat eivät päässeet viime vuonna osallistumaan. Vaikka leirit ovat suosittuja, eri kehitystarpeiden tunnistaminen on silti välttämätöntä tulevan kehityksen varmistamiseksi. Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirit ovat ulkoilmaleirejä, mikä luo oman haasteellisuutensa toimintaan.

Lapsien ja ohjaajien on varauduttava eri säätiloihin. Kuumalla säällä vaarana on auringonpistos ja sadesäällä vilustuminen. Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleireillä on sisätilana työmaakontti, jonne saadaan lasten ja ohjaajien varusteet sekä eväät suojaan. Kontissa on myös jääkaappi, mikro sekä pöytiä ja penkkejä ruokailujen helpottamiseksi. Konttia voidaan käyttää sadesäällä askarteluun, mutta tilat ovat hyvin ahtaat. Sisätiloja on vähän, sillä leirien tarkoitus on olla mahdollisimman paljon ulkona.

Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleireillä lapsille annetaan vastuuta, sekä ohjeita siitä miten eläimiä kuuluu hoitaa. Pyrimme antamaan lasten tehdä mahdollisimman paljon itse, vedenkannosta karsinoiden siivoukseen. Ohjaajien on osattava vastata lasten kysymyksiin leiriohjelmasta, jos he kyseenalaistavat jonkin toiminnan. Ohjaajat selittävät heille esimerkiksi, että karsinat on siivottava, sillä eläimet eivät sitä itse osaa

tehdä ja muuten niiden hyvinvointi kärsii. Lapset ymmärtävät paljon asioita, kun ne selitetään kokonaisuutena.

Ohjaajan on muistettava, että hän määrää mitä leirillä tehdään. Innasen mukaan (2011, 17) mikäli ohjaaja kysyy ryhmän mielipidettä tulevasta ohjelmasta, voi tämä aiheuttaa riitatilanteen. Lasten mielipiteitä on mielestäni tärkeä kuunnella, mutta kun ohjelma on alkamassa, on ohjaajan oltava määrätietoinen siitä mitä seuraavaksi tehdään. Lapsilla voi olla ennakkoluuloja siivouksen ja työn suhteen, sillä useat heistä eivät ole sitä vielä kokeneet.

Lapset yllättyvät usein omista kyvyistään ja siitä, että jotkut kurjalta tuntuvat asiat voivatkin olla hauskoja. Onnistumisen tunne on tärkeää lapsen kehityksen ja hyvinvoinnin kannalta. Tämän vuoksi on ohjaajan yritettävä katsoa maailmaa myös ryhmäläisten silmin. (Innanen 2011, 19.) On ohjaajan ilo nähdä kuinka lapsi kehittyy leirin aikana ja kuinka lapsi voi saada niin paljon iloa pienistäkin onnistumisista. Monet leirin asiat voivat olla arkisia ohjaajille, mutta lapset eivät ole niitä vielä kokeneet. Ulkona ruokailu tai eläinten harjaaminen voi olla hyvin jännittävä kokemus ja koska leirillä ollaan ilman vanhempia, lapset saavat tuntea olonsa vastuullisiksi.

2.1 Kotieläinpihat

Kotieläinpiha tarkoittaa paikkaa, jonne on rakennettu eläimille sopivat tilat sekä aitaus. Kotieläinpihan rakentamisesta Espoon 4H-yhdistyksen kotieläinpäiväleirillä Glimsissä huolehtii Espoon kaupunki. Espoon 4H-yhdistys on vastuussa eläinten vuokraamisesta alueelle ja niiden hoitamisesta.

Kotieläinpihalla tärkeää on huolehtia eläinten hyvinvoinnista ja siitä, että niillä on tarpeeksi tilaa sekä sopivat aitaukset. Kotieläinpihoille valitaan yleensä hyvin käyttäytyviä eläimiä, sillä niitä käy katsomassa useita eri ihmisiä lapsista vanhuksiin. Kotieläinpihaa rakentaessa tärkeintä on eläimen hyvinvointi ja turvallisuus. On tärkeää rakentaa aitauksesta sellainen, että eläin ei pääse karkaamaan ja, että sen elämä on miellyttävää. (Kuikka 2012, 10.)

Yleensä kotieläinpihoilla asiakkaat eivät pääse itse aitaukseen, mutta Glimsissä heillä on tähän mahdollisuus. Tämän vuoksi meidän on oltava erityisen huolellisia vierailijoiden turvallisuudesta. Ohjaajan on kerrottava asiakkaille kuinka eläinten läheisyydessä toimitaan (Kuikka 2012, 10). Tämä ennaltaehkäisee vaarallisia tilanteita. Kotieläinpihoilla asiakkaat pääsevät katsomaan, koskemaan tai ruokkimaan eläimiä. Eri kotieläinpihoilla on eri säännöt siitä, mitä kaikkea eläinten kanssa saa tehdä. Espoon 4H-yhdistyksen kotieläinpihalla eläimiä pääsee koskettamaan, mutta niitä ei saa ruokkia, muut kuin leiriläiset ohjaajan läsnä ollessa. Eläinten ruokintaa ei ehditä valvoa koko ajan ja, jotta eläimille ei syötettäisi muuta kuin niille sopivaa ravintoa ruokkiminen on kielletty kokonaan.

2.2 Päiväleiritoiminta

Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirit ovat 7-12-vuotiaille lapsille järjestettäviä viikon mittaisia leirejä. Lapset ovat siinä iässä, että he pystyvät jo toimimaan itsenäisesti ja ohjaaja voi keskittyä seuraamaan tilannetta sivusta. Ohjaajan on helpompi huomata jokaisen lapsen taidot ja tarpeet, kun hän ei ole koko ajan toiminnassa mukana (Autio & Kaski 2005, 28). Tämä ei onnistuisi nuorempien lasten kanssa. Lapset saapuvat leirille huoltajiensa saattamana tai itsenäisesti aamulla klo 9. Päivän päätteeksi heidät joko haetaan tai he lähtevät itse klo 15.

Kesäleirit toteutetaan Espoon Bembölessä Glimsin 4H-kotieläinpihalla Espoon 4H-yhdistyksen toimesta. Eläimet ovat Glimsissä toukokuusta elokuuhun. Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirejä järjestettiin vuonna 2015 koko kesän ajan. Järjestimme kymmenen eri päiväleiriä, jotka kestivät maanantaista perjantaihin. Leireillä ei tarjota tällä hetkellä ruokaa, joten lapset tuovat mukanaan oman lounaan ja välipalan. Glimsin 4H-kotieläinpihalla ei ole ruuanvalmistukseen soveltuvia tiloja, tämän vuoksi lapset tuovat omat ruokansa.

Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirit ovat ulkoilmaleirejä, joten oikeat varusteet ovat tärkeitä. Ennen leirejä painotamme vanhemmille sadevaatteiden tärkeyttä, vaikka aamulla näyttäisi aurinkoiselta. Sää vaihtelee hyvin paljon, joten iltapäivällä voi silti tulla sadetta.

Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirien toiminta pyörii eläinten ympärillä. Pyrimme tekemään ohjelmasta sellaista, että lapset saisivat olla mahdollisimman paljon eläinten kanssa. Muutakin ohjelmaa löytyy ja se yritetään pitää teeman mukaisena. Vuonna 2015 Glimsissä asui kesän ajan neljä lammasta, neljä kiliä, yksi vuohi sekä kaksi kanaa.

Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleireille soveltuvat eläimet valitaan yhdessä omistajien kanssa. Glimsissä kesän viettää aikaisempien vuosien hyväksi havaitsemia eläimiä. Esimerkiksi sama vuohi on ollut jo kahtena vuonna mukana. Espoon 4H-yhdistyksen henkilökunnalla pitää myös olla tietämystä, sekä tarvittavat välineet eläinten hoitamiseen.

Vuonna 2015 leirillä piti olla myös poneja, mutta liian matalan aidan takia ne karkasivat. Ponit saatiin kiinni, mutta niitä ei voitu pitää leirillä. Vuonna 2015 laitoimme aitaan sähkön, sillä kilit karkailivat aidan ali, mutta sen korkeus ei olisi riittänyt pitämään poneja sisällä. Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleireille pyritään valitsemaan hyvin kilttejä eläimiä, jotta niiden hoitaminen olisi helppoa ja niitä uskaltaa lähestyä lasten kanssa.

Espoon 4H-yhdistys piti avoimia ovia Glimsin Talomuseon kävijöille läpi kesän, keran viikossa iltapäivisin. Asiakkaat pääsivät 6-10 hengen ryhmissä aitaukseen tutustumaan eläimiin työntekijän opastuksella. Espoon 4H-kotieläinpihalla vierailee eri taustaisia ihmisiä. Tämän vuoksi on tärkeää että eläimet eivät säiky ja ovat ystävällisiä.

2.3 Kotieläinpihan päiväleiritoiminnan vaikutukset

Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirit tutustuttavat lapset eläinten hoitoon, sekä erilaisiin askareisiin. Lapset oppivat monia asioita leirillä, joko ohjaajien opettamana tai itse huomaamalla asioita. Ihme (2009, 39) tekee eron oppimisen ja opettamisen välille. Kun lapsi oppii, tärkeintä on se, miten hän on asian oppinut ja se, mikä on lapsen oma näkökulma. Tämä luo hyvän tasapainon lapsen oppimiselle ja oivaltamisen tun-

teelle, joka on tärkeämpää kuin kuulla enemmän kokemusta omaavia henkilöitä. Lapset saavat onnistumisen tunteita, sekä oppivat itsenäistymistä ja yhteisyyttä muiden lasten kanssa. Innasen (2011, 20) mukaan ohjaajan on muistettava kehua lapsia. Vaikka lapsi ei suoriutuisi tehtävästä täydellisesti, hän pystyy parantamaan suoritustaan parhaiten positiivisella ja innostavalla palautteella.

Solatie (2009, 45) kertoo kirjassaan luovuudesta. Kuten Innasen, hänenkin mukaan lapsen kehuminen parantaa tämän suoritusta. Lapsi innostuu ideoimaan lisää, kun hän saa siitä positiivista palautetta. Innanen ja Solantie ovat molemmat sitä mieltä, että ohjaaja saattaa suhtautua lapsen ideoihin negatiivisesti. Solantien mukaan (2009, 46) ohjaaja ei välttämättä huomaa kun hän tekee tätä, se tulee jo luonnostaan. Innanen (2010, 20) käyttää esimerkkinä nuoren tekemää työtä koulussa, josta opettaja löytää vain virheitä. Tämä ei auta nuoren itsetunnon kohotusta. Opettajan pitäisi tuoda nuoren työstä ensin hyvät puolet esiin, jonka jälkeen hän voisi antaa kehittämisideoita. Kehuminen luo positiivisen mielikuvan siitä, mitä lapsi tai nuori on tekemässä. Tämä antaa hänelle onnistumisen tunteita, mutta myös motivaatiota kehittää itseään.

Toimimme leirillä paljon ryhmissä, jolloin leiriläisten ryhmätyötaidot kehittyvät. Lapsia on huomioitava kuitenkin myös yksilöinä. Ryhmäpaine poistuu, kun lapsi pääsee kohtaamaan ohjaajan kahden kesken, näin hänestä voi huomata uusia ominaisuuksia. (Innanen 2011, 19.) Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleireillä lasten yksilölläinen kohtaamisen on haastavaa, sillä heitä on paljon ja ohjelman toteuttamiseen menee paljon energiaa. Ruokailut ovat hyviä hetkiä keskustella lapsen kanssa kahdestaan.

Lapsilla on suurempi vastuu huolehtia itsestään leirillä, kuin mahdollisesti kotona. Heidän on huolehdittava omista tavaroistaan ja tarpeistaan. Ohjaajat valvovat lapsia ja muistuttavat heitä asioista, mikäli se on tarpeen. Uskon lapsien pitävän vastuusta jonka he saavat leirillä, sillä lapsi tuntee, että häneen luotetaan ja heidän taitoihinsa uskotaan.

Noudatamme leireillä Espoon 4H-yhdistyksen arvoja ja pyrimme antamaan lapsille välineet, joilla he pystyvät kehittymään ihmisenä. Kotieläinpihan toiminta tukee nuoren luontosuhdetta. Luonto on tärkeä osa Espoon 4H-yhdistyksen toimintaan ja lei-

reillä lapset oppivat kierrätyksestä sekä kasveista. Arvot sisältävät pyrkimyksen lasten oman ajattelun kehittamisestä, käden taitojen opettelemista, toisten ihmisten ja luonnon kunnioittamisesta sekä fyysisen ja henkisen hyvinvoinnin tukemisesta.

Leireillä lapset oppivat monia asioita, joita ei ohjaaja edes yritä opettaa. Nivalan ja Saastamoisen (2007, 255) kirjassa Penttinen kertoo oppimista tapahtuvan niin koulussa, kuin arkielämässäänkin. Oppiminen, joka tapahtuu niin sanotusti vahingossa, jätetään usein huomiotta, ellei eteen tule ongelmia. Oppimisesta on tullut koululaitoksen tehtävä, vaikka ennen siitä oli vastuussa oma kotiyhteisö. Mielestäni Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirit ovat hyvä esimerkki siitä, että lapset oppivat tärkeitä asioita myös koulun ulkopuolella. Leirit kestävät vain viisi päivää, joten suuria muutoksia ei ohjaaja pysty lapsissa tekemään. Lapset oppivat nopeasti ja kaikkea oppimaansa he eivät huomaa, kuin vasta myöhemmin. Toivomme, että lapset vievät edes joitakin näistä arvoista myös kotiinsa.

Monet lapsista avautuivat hitaasti leirillä. Heitä ujostuttaa, tai heillä ei ollut ennestään tuttua ystävää mukana. Oli ilo huomata, että leikit ja ohjelma saivat monet avautumaan enemmän ja ottamaan itse kontaktia muihin lapsiin sekä ohjaajiin. Toiset lapset ovat rohkeampia kuin toiset, mutta harva jää ilman ystävää leirillä. Leikki on hyvä tapa tutustua toisiin ja oppia asioita. Lapset oppivat leikin kautta huomioimaan toisia, sekä pitämään huolen itsestään ja omista oikeuksista ja kohtaamaan myös asioita, jotka eivät ole mukavia. Näin lapsi osaa kohdata arkielämän samanlaisia ongelmia paremmin. (Autio & Kaski 2005, 42.) Autio ja Kaski (2005, 44) perustelevat leikin tärkeyden sillä, että se auttaa lasta oppimaan, sen avulla voi tutustua uusiin asioihin ja kokemuksiin, sekä kehittää mielikuvitusta ja luovuutta.

Leikkiessä lapsi kohtaa voittoja sekä tappioita, joten on tärkeää, että lapsi oppii tottumaan myös pettymyksen tunteeseen. Häviäminen on tarpeellinen kokemus lapselle. Voittaminen on monen mielestä mukavampaa, mutta se ei ole yhtä opettavainen kokemus, kuin häviö. (Autio & Kaski 2005, 104.) Jokaiselta leiriltä löytyy joku lapsi, joka ei pidä häviämisestä tai ei ole siihen tottunut. Lapsen on kohdattava häviöitä, eikä ohjaaja saa yrittää näitä välttää. Ainoastaan näin lapsi tottuu kohtaamaan ne tunteet, joita häviö tuo. (Autio & Kaski 2005, 104.) Monet lapset pyysivät toistensa puhelinnumeroita ja toivon mukaan tapasivat leirien jälkeenkin. Leikkiessä lapset tu-

tustuivat toisiinsa ja alkoivat leikkiä myös itsenäisesti vapaa-ajalla. Leirit ovat hieno tapa saada lapsia tutustumaan toisiinsa, sieltä voi löytää vaikka uuden parhaan ystävän.

2.4 Lapset ja eläimet

Työskentely lasten ja eläinten kanssa yhtä aikaa on haasteellista, mutta antaa ohjaajalle uusia toiminta mahdollisuuksia. Reini (2011, 15) kertoo opinnäytetyössään eläinavusteisesta työskentelystä. Tämä tarkoittaa sitä, että eläimet ovat mukana toiminnassa, jolla pyritään ilahduttamaan asiakkaita. Eläinavusteinen työskentely voi olla tavoitteellista tai ei, riippuen mitä sillä halutaan saavuttaa.

Ohjaajan on keskityttävä siihen, miten lapset toimivat eläinten kanssa ja kuinka eläimet käyttäytyvät lapsia kohdatessaan. Lasten on ymmärrettävä, että eläimilläkin on omat luonteensa. Reini (2011, 46) keskittyy opinnäytetyössään koiriin, mutta samat asiat pätevät myös muihin eläimiin. Lapsi oppii näin erilaisuudesta. Lapsi voi myös samaistua eläimen luonteeseen. Tämä voi olla lapselle hyvin voimaannuttava kokemus. Lasten hyvinvointi menee aina edelle, mutta eläimiä ei myöskään saa kohdella kaltoin.

Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleireillä osa lapsista kohtaa eläimen ensimmäistä kertaa. Monet ovat nähneet koiria, kissoja tai marsuja, mutta lampaat, vuohet ja kilit saattavat olla uusia tuttavuuksia. Ohjaajan on tunnettava eri eläinten luonteet ja osattava lukea milloin eläin on tyytyväinen ja milloin arvaamaton. Lapsille on opettava miten eläinten kanssa kuuluu käyttäytyä, sillä lasten turvallisuudesta huolehtiminen on yksi ohjaajan tärkeimmistä tehtävistä. Juokseminen, karvasta vetäminen tai sarviin koskeminen saattavat houkuttaa, mutta eläimet eivät näistä pidä.

Lammas ja vuohi ovat yleisimpiä kotieläinpihan eläimiä. Ne kulkevat laumassa ja usein vanhin tai voimakkain yksilö on laumanjohtaja. Eläimet puolustavat lauman yhtenäisyyttä ja yksilöllisyydellä ei ole yhtä suurta merkitystä. Lampaat ovat usein rauhallisia ja pitävät ihmisen kosketuksesta, erityisesti jos ne ovat siihen tottuneet. Vuohi

kiintyy ihmiseen enemmän kuin lammas, mutta ihmisen on näytettävä jokaiselle eläimelle olevansa johtaja. (Kyrö 1998, 31.)

Ohjaajan on johdettava leireillä niin lapsia, kuin eläimiäkin. Sopimaton käytös on huomioitava ja ohjaajalla on oltava rohkeutta puuttua myös eläimen käyttökseen. Lapset ottavat mallia ohjaajista. He huomioivat kuinka ohjaaja käyttäytyy eläinten kanssa ja millaisella mielentilalla ohjaaja kohtaa eläimet. Ohjaaja ei voi olla pelois-
saan tai säikkyä eläinten kanssa, hänen on annettava lapsille itsevarma esimerkki. Uhkarohkea ei silti saa olla. Ohjaaja voi aina kysyä neuvoa toisilta ohjaajilta.

Ohjaaja voi joutua tekemään asioita, joita lapset eivät saa, kuten eristämään jonkin eläimistä yhteen karsinaan. Tällainen tilanne voi tulla esimerkiksi eläinten haavoja hoidettaessa. Lapsille on kerrottava tekojen syyt ja se, että tämä on ohjaajien vastuulla. Lapset myös huolestuvat usein eläimistä, jos ne näyttävät loukkaantuneilta tai ne on eristetty muista. Ohjaajan on tärkeää selittää lapsille miksi jokin eläin on loukkaantunut ja, että se paranee. Lapsien tehtävä ei ole murehtia eläinten hyvinvoinnista.

Eläimet antavat käyttöksellään myös positiivisia merkkejä. Lampaat osoittavat ystävällisyyttä toisilleen pään eri osien koskettelulla. Myös näykkiminen ja nuoleminen voivat olla hyvänmielen merkkejä. (Kyrö 1998, 31.) Opin leirillä kuitenkin sen, että lampaat voivat tulla työntämään päällään ihmisiä. Tämä puolestaan merkitsee dominointia, jolle ei kannata antaa tilaa.

Eläimien on kunnioitettava ihmisiä, eivätkä ne saa yrittää haastaa auktoriteettiamme. Lapset eivät voi tietää mitä tällainen käytös merkitsee. Lapset ovat pienempiä ja heikompiä, kuin monet eläimistä, mutta he ovat silti johtavassa asemassa eläimiin nähden. Lapsille on kerrottava käytöksen merkitys ja miten sen voi estää. Usein tällaisessa tilanteessa on parasta, että ohjaaja siirtää eläimen tilanteesta, jossa tämä yrittää dominoida lasta.

Olen huomannut, että lapset käyttäytyivät Glimsin 4H-kotieläinpihan eläinten kanssa samalla tavalla, kuin esimerkiksi kotikoiran. Ne kutsuvat eläintä, houkuttelevat sitä ruualla luokseen, menevät matalaksi silittäessään sitä sekä yrittävät leikkiä eläimen

kanssa. Kotieläinpihan eläimiä ei voi kouluttaa ilman oikeanlaista tekniikkaa. Eläimet voivat oppia väärä asioita ja lapsen ollessa matalana ne voivat pillastua ja satuttaa lasta.

Leireillä ohjaajien on tehtävä lapsille selväksi ero kotieläimen ja leirin eläinten välillä. Vaikka eläimet ovat usein kilttejä ja pitävät ihmisten kosketuksesta, ne eivät ole yhtä miellyttämisen haluisia, kuin kotikoira. Ohjaajan on opetettava lapsille, kuinka eläimiä kohdataan, miten niitä ruokitaan tai mitä niiden käytöksestä voi oppia. Eläin antaa ruumiinkielellään ja ääntelyllään vinkkejä siitä, mitä sillä on mielessään. Uhkaavan eläimen tunnistaminen on tärkeää ohjaajalle, sillä hän on vastuussa leirin turvallisuudesta.

Eläimillä voi olla myös voimaannuttava vaikutus lapseen. Lapset ovat ihastelleet eläimiä ja osa heistä rauhoittuu niiden luona. Eläinavusteisen työskentelyn tarkoitus on, että eläimet parantavat ihmisen hyvinvointia ja luovat hyvää oloa (Reini 2011, 15). Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirin eläimet ovat yleensä rauhallisia, sekä liikkuvat hitaasti, paitsi jos tiedossa on ruokaa. Lapset liikkuvat luonnostaan juosten, melkein joka paikkaan, joten eläinten rauhallisuus tarttuu myös lapsiin. Lapset ottavat lempieläimekseen yleensä rauhallisen yksilön, joka nauttii lasten rapsuttelusta. Eläimet voivat opettaa lapsia ilmaisemaan omia tuntemuksiaan. Lapsi oppii käyttäytymään ja rakentamaan luottamusta. (Reini 2011, 46.) Näitä taitoja käytetään myös ihmisiä kohdatessa ja niiden opetteleminen eläinten kanssa on hyvää harjoitusta.

2.5 Ohjaaja asiakaspalvelijana

Espoon 4H-yhdistyksen ohjaajat ovat leireillä lapsia varten, mutta he ovat silti asiakaspalvelijoita. Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirille tulevat lapset saavat ohjaajan huomion, mutta myös lasten huoltajat on muistettava. Ohjaajan on oltava asiallinen ja valmis vastaamaan vanhempien kysymyksiin. Mikäli ohjaaja ei tiedä johonkin kysymykseen vastausta, on hänen oltava valmis se etsimään. Asiakkaalle kannattaa luvata vain se mihin asiakaspalvelija pystyy ja hänen on välillä tunnustettava, ettei kaikkien pyyntöjen toteuttaminen ole käytännössä mahdollista. (Kannisto & Kannisto 2008, 14.)

Huoltajat ovat erilaisia ja toisten kanssa on helpompi toimia, kuin toisten. Ohjaajan on oltava ymmärtäväinen, eikä hän saa ottaa asioita liian henkilökohtaisesti. Toiset huoltajat ovat suojelevaisempia, kuin toiset ja jotkut liioittelevat asioita. Ohjaajan on saatava huoltajien kunnioitus ja annettava vastuullinen kuva itsestään. Huoltajat jättävät lapsensa vieraan ihmisen vastuulle, joten he haluavat kuulla miten leiri sujuu ja viihtyvätkö lapset.

Ohjaajien antama kuva itsestään heijastuu myös Espoon 4H-yhdistyksen kuvaan. Ohjaajat ovat Espoon 4H-yhdistyksen näkyvä osa, joten se mitä mieltä vanhemmat ovat ohjaajista, liitetään myös siihen, miten huoltajat näkevät koko Espoon 4H-yhdistyksen. Asiakaspalvelun on oltava joka kerta yhtä hyvää, näin saadaan pitkäaikainen asiakas (Kannisto & Kannisto 2008, 14). Espoon 4H-yhdistys on voittoa tavoittelematon järjestö, mutta tyytyväiset asiakkaat palaavat toimintaan ja hyvä maine takaa palveluiden jatkuvuuden tulevaisuudessakin.

Glimsin Talomuseon alueella käy kesäpäivien aikana myös useita museoasiakkaita. Espoon 4H-yhdistyksen leirit järjestetään Glimsin Talomuseon alueella ja museoasiakkaat usein kiinnostuvat leirin toiminnasta. Kotieläinpäiväleirien aikana leiriläiset oleskelevat paljon eläinten aitauksessa, minne on pääsy kielletty muilta kuin leiriläisiltä. Leiriläisten aitauksessa olo houkuttaa paikalle myös museoasiakkaita, jolloin he saattavat kysyä pääsevätkö aitaukseen, tai kieltokylteistä huolimatta mennä aitaukseen itse. Ohjaajan on osattava vastata myös museoasiakkaiden kysymyksiin ja mikäli he pyrkivät eläinaitaukseen sisälle, pyydettyä heitä ystävällisesti poistumaan ja perustella miksi näin toimitaan.

Kannistot (2008, 15) kuvaavat asiakaspalvelutilannetta aikuisen ja lapsen kohtaamisena. Hyviä asiakaspalvelijan piirteitä ovat kuunteleminen, läsnä oleminen sekä kysymyksiin vastaaminen. Asiakaspalvelijan on oltava tilanteen aikuinen, kypsä ja luotettava. Asiakaspalvelutilanteella tarkoitetaan esimerkiksi kaupan myyjän ja asiakkaan kohtaamista ja dialogia. Yleensä museoasiakkaat ovat ymmärtäväisiä, kun heille selittää tilanteen ja miksi aitaukseen on pääsy kielletty, mutta välillä asiakkaiden on vaikea ymmärtää että ulkopuoliset eivät aitaukseen pääse leirien aikana.

Olen nähnyt tilanteita, joissa asiakas voi yrittää pyytää ohjaajaa antamaan hänen oleskella aitauksessa hetken, sillä hänestä ei ole mitään vaivaa. Ohjaajan on kuitenkin kohdeltava kaikkia leirin ulkopuolisia samalla tavalla, eikä hän voi antaa erikoisoi-keuksia. Muuten niitä pitäisi antaa kaikille. Tärkeintä ohjaajille on olla kohteliaita, sekä yksimielisiä siitä miten tällaisissa tilanteissa toimitaan.

Asiakkaalla ja asiakaspalvelijalla on monta eri minätilaa, jotka vaikuttavat siihen miten he käyttäytyvät toistensa kanssa. Valittavana on aikuinen, lapsi tai vanhempi. Tilat vaihtuvat tilanteen mukaan. Se missä tilassa kumpikin on vaikuttaa siihen kuinka sujuva asiakaspalvelutilanne on. (Kannisto & Kannisto 2008, 42.) Asiakaspalvelu-tilanteessa tärkeää on kunnioitus toista kohtaan. Minätilat auttavat, mutta myös vai-keuttavat palvelemista. Toisen osapuolista olisi oltava korkeampi auktoriteetti, jos tätä ei tapahdu ei keskusteleminen ole helppoa.

2.6 Kaupungistuminen

Suuret kaupungit vetävät koko ajan enemmän asukkaita puoleensa. Ihmiset muutta-vat pääkaupunkiseudulle, sekä isoihin kaupunkeihin työn ja paremman elintason pe-rässä. Kaupungistuminen on ilmiö, joka on tullut suosituimmaksi koko ajan, erityisesti nuoret muuttavat pois pienistä kotikunnistaan esimerkiksi opiskelupaikan perässä, usein pysyvästi.

Pääkaupunkiseudulla lapset ovat tottuneet erilaiseen elämään, kuin maaseudulla tai pienemmissä kunnissa. Tämän ympäristön huomioiminen on äärimmäisen tärkeää onnistuneen leirikokemuksen ja lasten turvallisuuden kannalta. Tarjolla on monia vi-rikkeitä, julkista liikennettä ja erityisesti paljon ihmisiä. Lapsilla ei ole samoja velvolli-suuksia, heidän ei tarvitse herätä ennen koulua siivoamaan karsinoita tai ruokkimaan kanoja. Heidän aamutoimiinsa kuuluu sosiaalisen median selailu, sekä television kat-sominen.

Kaupungistumisen vaikutukset näkyvät pääkaupunkiseudulla niin, että lapsilla ei enää ole sellaisia taitoja, kuin muutama kymmenen vuotta sitten. Nykynuorilla alkaa olla jo juuret kaupungissa ja luontosuhde on karkaamassa yhä kauemmaksi kaupun-gistumisen myötä. Kaikki eivät voi olla maanviljelijöitä kaupungissa, mutta luontoon

voi silti tutustua. Lapsilla on paljon tekemistä kaupungissa, johon ei tarvita luontoa. Vanhemmat saattavat olla liian kiireisiä tai välinpitämättömiä, että he voisivat lapsensa esimerkiksi kansallispuisto Nuuksioon retkelle.

Lapset eivät ole tottuneet olemaan luonnossa, kuten eivät heidän vanhempansakaan muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Onko siitä sitten haittaa, että lapset eivät osaa toimia luonnossa, tai he haluavat nykyajan mukavuuksia? Emme voi tietää mihin maailma on menossa. Luonnonmullistukset, sodat sekä elämänmuutokset voivat muuttaa radikaalisti kenen tahansa elämää. En halua, että lapsia pelotellaan ilmastomuutoksella, mutta varautumisesta ei ikinä ole haittaa. Ihmisen ei ole hyvä olla riippuvainen omaisuudestaan, tai mukavuuksistaan. Pelkästään lapset eivät ole erkaantuneet luonnosta. Tämä koskee meitä jokaista.

Luonnossa on rauhoittava ja rentouttava puolensa. Glimsin 4H-kotieläinpihan leireillä halutaan antaa lapsille kokemuksia luonnossa toimimisesta, sekä eläinten kanssa työskentelystä. Ulkona oppimisen tiedot ja taidot ovat tärkeitä. Leiritoiminta korostaa itse tekemistä ja maatalousaskareisiin tutustumista. Ulkona lapsia ei tarvitse kieltää yhtä paljon kuin sisällä. Lasten mielikuvitus pääsee valloilleen, kun heillä ei ole niin paljon rajoituksia. Leirejä ei järjestetä metsässä, eikä niiden tarkoitus ole karaista lapsia, mutta ne ovat ensiaskel lapsen saamisessa hetkeksi pois sosiaalisen median ja kaupungin melun luota.

Luonnossa työskentely auttaa keskittymään ja olemaan läsnä tilanteessa. Ulkona ollessa ryhmäytyminen tapahtuu oppimalla. Uudet kokemukset opettavat lapsille esimerkiksi mistä ruoka tulee tai, että on tehtävä yhteistyötä hoidettaessa eläimiä. Tällaisessa toiminnassa tarvitaan välineitä luontosuhteen vahvistamiseen. Pelkkä metsässä käveleminen ei tätä tee. Luonnossa toimiminen vahvistaa myös terveyttä. Ruoka maistuu paremmin, lapset saavat raitista ilmaa ja unen laatu paranee.

Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirien suosio tarkoittaa sitä, että olemme varmasti oikeilla jäljillä. Lapset haluavat päästä hoitamaan eläimiä, sekä tutustumaan maatalouselämään. Maatalouselämä on lapsille elämys, jota he eivät usein pääse kokemaan kaupungissa. Kotieläinpihoja on ollut jo useita vuosia ja niiden tärkeys on huomattu kauan aikaa sitten. Silti niiden tarve kasvaa joka vuosi.

3 AINEISTO

3.1 Apuohjaajien kysely

Keräsin aineistoa vuoden 2015 Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirin apuohjaajilta. Aineiston keruu suoritettiin anonymisti *webropol* -kyselyn avulla, joka lähetettiin heille sähköpostilla. Kyselyn aiheina olivat leiriohjelman toimivuus, lasten mielipiteet leiristä, ruokailujen toimivuus, koulutus, sekä toiminta eläinten kanssa. Kysymykset olivat avoimia kysymyksiä, joten apuohjaajat saivat vastata niihin omin sanoin. Lähetin kyselyn kymmenelle 16- 20-vuotiaalle nuorelle. Sain vastaukset viideltä nuorelta, mikä oli tavoitteeni vastauksien määrässä.

Pyrin tekemään kysymyksistä sellaisia, ettei niihin voisi vastata yhdellä lauseella, jotta saisin mahdollisimman paljon tutkimusaineistoa sekä analysoitavaa informaatiota. Apuohjaajat ovat nähneet Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirit erilaiselta kannalta, kuin vastuuhjaajat. Heidän mielipiteensä antavat uuden näkökulman leireihin.

Apuohjaajat vetivät enemmän leikkejä ja muuta vapaa-ajan ohjelmaa. He ovat kokeneet leirin eri tavalla, kuin vastuuhjaajat. Apuohjaajat olivat nuorempia, kuin vastuuhjaajat. He saattoivat ymmärtää lapsia eri tavalla, sillä ikäero ei ollut yhtä suuri lapsiin nähden. Apuohjaajien kysely oli tärkeä, sillä teen opasta tuleville apuohjaajille. Mielestäni samassa tilanteessa olevat nuoret osaavat parhaiten kertoa mitä parannettavaa leirillä on. He ovat nähneet leirin ja kokeneet asiat, joita oppaassani käsittelem.

Vastaukset olivat laadukkaita ja sain niistä paljon hyvää tietoa. Apuohjaajat vastasivat kaikkiin kysymyksiin. Yksi henkilö vastasi yhteen kysymykseen, että hänelle ei tule mitään mieleen. Kysymys koski leiriohjelman kehittämistä, joten oletan ohjelman olleen laadukasta ja sopivaa, joten hänelle ei tullut mieleen parannettavaa.

Olen positiivisesti yllättynyt apuohjaajien aktiivisuudesta, vaikka kysely tehtiin, kun heidän kesätyönsä oli jo ohi. Sähköpostilla lähetettävä haastattelu on riskialtis, sillä se hukkuu helposti muiden sähköpostien sekaan tai sen unohtaa. Lähetin apuohjaajille kerran muistutusviestin, jonka jälkeen sain kolme vastausta lisää.

Nuorisojärjestössä on tärkeää, että toiminnassa mukana olevien nuorten oma ääni saadaan kuuluviin. Toimintaa tehdään nuorten kanssa ja heidän omat ideansa ovat hyvin arvokkaita järjestöille. Nuorten suunnitellessa ohjelmaa nuorille tulee siitä heidän itsensä näköistä ja osallistuminen on mukavampaa. Kehittämistyössäni pyrin saamaan nuorten omat ajatukset näkyviin ja kehittämään toimintaa niiden pohjalta.

4 TULOKSET

4.1 Leirin toimivuus

Apuohjaajien mukaan leirillä oli toimivaa leikit, eläinten kanssa toimiminen, ohjaajien ruokailut sekä ohjaajien roolien jako. Apuohjaajat olivat vastuussa yleensä leikeistä, joten oli ilo huomata, että useat kertoivat tämän onnistuneen. Lasten ryhmäyttäminen sai positiivista palautetta apuohjaajilta. Pienryhmiin jakaminen helpotti ohjaajien tehtäviä, sekä edes auttoi sitä, että kaikki lapset pääsivät tekemään kaikkea.

Lasten mieltymyksistä kysyttäessä apuohjaajilta esiin nousivat leikit, erityisesti juoksuleikit, eläinten kanssa oleminen, askartelu, museokierros sekä riihessä vierailu. Riihi oli yksi museorakennuksista, jonne menimme sadepäivinä lukemaan lapsilla satuja ja leikkimään. Ohjelma on tärkein asia leirillä ja uskon näiden kommenttien perusteella sen olevan laadukasta ja toimivaa myös lasten kannalta. Apuohjaajat olivat hyviä tulkitsemaan lapsia ja lasten mieltymykset pystyy huomaamaan siitä, kuinka innokkaasti he ovat ohjelmassa mukana. Eläimet olivat suuressa roolissa leirillä, joten kysyin apuohjaajilta miten niiden kanssa toimiminen sujui. Eläinten rapsuttelu, harjaus ja vesien vaihto nousivat toimiviksi ohjelmiksi.

Apuohjaajilla ei ollut aikaisempaa kokemusta eläinten kanssa toimimisesta, joten positiivinen palaute aiheesta on hienoa kuulla. Apuohjaajien mielestä lapset käyttäytyivät hyvin eläinten kanssa, joten heitä on osattu neuvoa tarpeeksi. Apuohjaajien mielestä myös ”ensin työ, sitten huvi”-taktiikka oli toimiva. Leireillä lasten oli ensin hoidettava eläimet, jonka jälkeen he vasta pääsivät rapsuttelemaan niitä.

Muuta toimivaa leirillä oli apuohjaajien mukaan ruokailut. Pienestä alku kankeudesta huolimatta ruokailut sujuivat apuohjaajien mielestä hyvin ja lapsilla oli tarpeeksi tekemistä odotellessaan ruokailu vuoroaan. Ruokailut ovat hyvin hektisiä leirillä ja kaikki haluavat syömään yhtä aikaa. Apuohjaajat olivat tärkeässä roolissa, sillä kaikki leiriläiset eivät mahtuneet yhtä aikaa syömään, joten he leikittivät lapsia.

4.2 Kehittämisideat

Apuohjaajat kertoivat hyviä kehittämisideoita leirin, sekä koulutuksen kannalta. Heidän mielestään vilkkaimmat lapset eivät jaksaneet kuunnella tarinahetkissä, joten vaihtoehtoisen toiminnan kehittäminen voisi olla yksi kehitysvaihtoehto tulevaisuudessa. Apuohjaajien mielestä myös leirillä leikittiin liikaa ja lapset olisivat kaivanneet enemmän esimerkiksi askartelua. He kuitenkin mainitsivat myös, että tilan puutteen vuoksi kaikki eivät olisi mahtuneet yhtä aikaa askartelemaan, mutta pienryhmissä tämä olisi onnistunut. Metsän parempaa hyödyntämistä ja leirillä mukana olevaa leikkilistaa olisi kaivattu.

Apuohjaajien mielipiteet olivat erilaiset roolijaon suhteen. Ruokailuun osa halusi enemmän suunniteltua roolijaosta ja siitä, kuka tekee mitään ruokailujen aikana. Ruokailut olivat erityisesti alkukesästä hieman levottomia, sillä meillä vastuuohjaajilakaan ei ollut kokemusta pienessä tilassa suoritettavasta ruokailusta. Tätä voisi kehittää ensi kesää ajatellen ja suunnitella tarkemmin kuka on mistäkin vastuussa heti alkukesästä.

Apuohjaajat olisivat kaivanneet enemmän tietoa siitä, keneltä mistäkin asiasta voi kysyä ja koulutuksessa enemmän tietoa eläinten kanssa toimimisesta. Myös oman

asenteen vaikutusta lapsiin haluttaisiin korostaa jo ennen leiriä. Apuohjaajilla oli erilaiset taustat lasten ja eläinten kanssa toimimisesta, joten osalle nämä asiat olivat selkeämpiä kuin toisille. Vaikka kehittämisideoita tuli hyvin ja koulutukseenkin kaivattiin lisäystä, kaikki haastateltavat apuohjaajat kertoivat ohjaajakoulutuksensa olleen riittävä ja hyvä.

4.3 Kotieläinpihan päiväleirien tarpeellisuus

Espoon 4H-yhdistys on järjestänyt vasta kaksi vuotta Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirejä. Ensimmäiseltä Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleiriltä ei juuri ole olemassa olevaa tietoa, muuta kuin tilastoja kävijöistä. Tämän vuoksi leirin mahdollisista virheistä on vaikea oppia. Leirit ovat parantaneet toimintaansa kahdessa vuodessa, mutta aina on mahdollista kehittyä. Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirin ohjaajana varmistan, että asiat, joita leirillä opittiin ja huomattiin toimivaksi, saadaan valjastettua seuraavien leirien käyttöön.

Aiempi kirjallisuus tämän opinnäytetyön aiheesta on lähes olematonta ja tutkimuksen ainutlaatuisuus lisää sen tieteellistä arvoa. Opinnäytetyöni yhdistää kotieläinpihat, sekä päiväleiritoiminnan yhdeksi kokonaisuudeksi. Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirit eivät ole yksinkertaisia, sillä muistettavaa on paljon ja ohjaajan vastuulla ovat sekä eläimet, että lapset. Päiväleirillä tai kotieläinpihalla ohjaajan vastuulla on vain toinen näistä. Kun päiväleiri toimintaan yhdistää eläimet vastuu kasvaa, mutta myös hyöty. Ohjaajilla on mahdollisuus tehdä leiristä unohtumattoman, sillä heillä on käytössään eläimiä, mutta myös päiväleirin muut arkiasiat, kuten leikit, yhdessäolo, sekä muun ohjelman järjestäminen lähiympäristössä.

Opinnäytetyöni tavoite jakautuu kolmeen osaan. Ensinnäkin se antaa ideoita leiritointintaan. Toiseksi se luo turvallisuuden tunteen ohjaajille ja kolmanneksi antaa heille motivaatiota saada aikaan paras mahdollinen leiri. Hyvin suunniteltu leiri auttaa ohjaajia tekemään lapsille parhaan mahdollisen kokemuksen.

Muistelin omia kokemuksiani, kun saavuin ensimmäisenä päivänä Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirille uutena ohjaajana. Jokaisella kestää hetki, että sopeutuu

uuteen ympäristöön ja saa aikaan rutiinit leirille. Ohjaajalta vaaditaan itseluottamusta, jotta hän saa lasten kunnioituksen. Hyvä ohjaaja tiedostaa vahvuutensa, mutta myös kehittämiskohtansa. Hän uskaltaa pyytää apua tarvittaessa ja hyödyntää omaa osaamistaan hetkillä, kun siihen on mahdollisuus. (Väisänen 2012, 26.)

Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleireillä asioiden ennakointi on tärkeää, sillä leirien hektinen luonne asettaa ohjaajille paineita toimia nopeasti ja tehokkaasti kaikissa tilanteissa. Haluaisin myös parantaa ohjaajien mahdollisuuksia kokea onnistumisen tunteita, sillä vaikka leirejä järjestetään lapsia varten, ne ovat myös hyvin kasvattavia ohjaajille. Ohjaajat voivat oppia paljon lapsilta, mutta myös itsestään ja omista taidoista. Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirit antavat mahdollisuuden oppia uutta ja ylittää itsensä.

4.4 Lasten ohjaaminen

Tässä luvussa kerron omia kokemuksiani Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleiritoiminnasta. Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleireille otetaan kerralla 20 lasta, jotka ovat iältään 7-12-vuotiaita. Poikkeuksellisesti mukana saattaa olla 6 ja 13-vuotiaita. Lapset ovat tärkeässä kehitysvaiheessa. Kouluikaiselle lapselle alkaa kehittyä kuva omasta itsestään ja hän alkaa löytää oman identiteettinsä (Ihme 2009, 35).

Ohjaajia on leireillä neljä. Tämä tarkoittaa viittä lasta jokaista ohjaajaa kohden. Suhde on hyvä, mutta huomasin leirillä, että ohjaajia ei koskaan voi olla liikaa. Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleireillä lapset ovat välillä hyvin hajallaan. Osa on syömässä, osa vessassa ja osa leikkii. Hyvä ohjaaja osaa pitää ohjelman tasapainoisena, siinä on sopivasti ohjattua toimintaa, sekä vapaa-aikaa, jotta lapset malttavat keskittyä (Väisänen 2012, 24).

Yhden ohjaajan on mahdotonta koko ajan valvoa lapsia. Tämä on haastavaa jopa neljän ohjaajan kanssa. Autio ja Kaski (2005, 62) painottavat suunnittelun tärkeyttä. Hyvin aktiivinen ryhmä voi olla haaste ohjaajalle, mutta hyvin suunnitellun leirin ja varasuunnitelmien avulla, ohjaaja pystyy antamaan lapsille heidän tarpeidensa mukaisen leirin.

Leirillä on tärkeää tehdä toimiva suunnitelma. Ohjelman tasapainoisuus, sekä riittävä kesto edesauttavat leirin sujuvuutta, sekä lasten kiinnostuksen ylläpitämistä. Aktiivisten lasten huomion saa hyvällä ja mielenkiintoisella ohjelmalla, joka muuttuu päivän kuluessa. Leireillä on useita ohjaajia ja kaikkien on oltava samalla viivalla siitä, mitä päivän aikana tapahtuu. Varasuunnitelman on oltava nopeasti saatavilla, jos jokin ohjelma ei toimi tai sääolosuhteet vaativat sen muuttamista.

Leirin ensimmäiset päivät määrittelevät kuinka lapset käyttäytyvät ohjaajaa kohtaan ja miten loppuleiri tulee sujumaan. Ohjaajan on aloitettava ohjaus heti tiukasti, muuten lasten huomiota on vaikea saada myöskään jatkossa (Innanen 2011, 11). Ketola (2002, 91) käsittelee useita eri tapoja saada ryhmän huomio. Hänen mukaansa ohjaajan kannattaa käyttää uusia menetelmiä, kuten ääniä tai odottaa, että ryhmä hiljenee. Tekniikan käyttö riippuu mielestäni ryhmästä ja hiljaisuuden odottaminen ei aina onnistu, toisaalta nämä kaksi eivät sulje pois toisiaan. Molempia voi käyttää. Ohjaajan on motivoitava leiriläisiä ryhmäytymään ja parantaa heidän ryhmähenkeä. Leirin alussa on huomioitava tämä ja annettava leiriläisille tarpeeksi aikaa ja toimintaa ryhmäytymiseen. Hyvä ryhmähenki edesauttaa lasten viihtymistä leirillä ja tekee kokemuksesta mukavamman ja helpomman myös ohjaajalle.

Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleireillä on tärkeää tietää missä leiriläiset menevät ja mitä he tekevät. Lasten levottomuutta voi ehkäistä kertomalla heille heti päivän aluksi päivän ohjelman ja taukojen ajankohdat (Innanen 2011, 13). Leirit ovat mielestäni melko suuria ja, jos lasta ei tunne hyvin, ohjaaja ei voi tietää mitä hänen mielessään liikkuu. Jos lapsi tietää mitä päivän aikana tapahtuu, hän ei tule yhtä levottomaksi.

Lapset huomaavat helposti monia asioita, joita ohjaaja ei tule ajatelleeksi. 90 % ohjaajan ja lapsen välisestä viestinnästä tulee kehon kielestä. Jos aikuinen vaikuttaa kiukkuiselta, lapsi voi luulla olevansa syyllinen tähän. (Autio & Kaski 2005, 77.) Ohjaajan on tärkeä saada lapsi tuntemaan itsensä tärkeäksi ja, että häntä huomioidaan tarpeeksi. Tällä ehkäistään lasten karkaamista, sekä sitä, että lapset jäisivät yksin ongelmiansa kanssa. Ohjaajan on tarkkailtava lasten käytöstä ja neuvottava lapsia toimimaan oikein, jotta heidän käytöksensä muuttuisi hyväksyttäväksi (Autio & Kaski 2005, 78).

Usein lapsi, joka syrjäytyy muusta leiriryhmästä, haluaa kertoa asioistaan, mutta ei vain osaa sitä pyytää. Lapsille on tärkeää antaa palautetta toiminnastaan. Rakentava palaute kehittää lapsen ajatusta hänestä itsestään, lapsi näkee omat hyvät puolensa (Ihme 2009, 35). Ohjaaja on oltava tarkkana ja pohdittava syitä lasten käyttäytymiseen. Ohjaajan on kuunneltava lapsia ja kyseltävä heiltä kuulumisia. Pienikin ele siitä, että aikuinen on kiinnostunut lapsen ajatuksista voi rohkaista lasta sosiaalisemmaksi. Lasten motivoiminen on tärkeää ja auttaa lasta näyttämään parhaat puolensa (Ketola 2002, 93).

Kehuminen on parempi houkutin toimimaan oikein, kuin lapsen epäonnistumisten esiin tuominen. Hyvin aktiivisillakin lapsilla voi olla jotakin, mistä he haluaisivat puhua tai ongelmia kotona. Huomasin itse leirillä ollessani, että hankalilla lapsilla voi olla jokin trauma, perhesyy tai sairaus heidän käyttäytymiseensä. Tämä ei aina tule ohjaajalle mieleen, vaan hän saattaa vain ajatella lapsen olevan hankala omasta tahdostaan. Haastavalla lapsella voi olla jokin sairaus, mutta hän voi myös olla muuten vain vilkas. Yhteisten sääntöjen noudattaminen voi olla tällöin vaikeaa tai hän voi herkemmin loukata muita. (Viljamaa 2009, 32- 33.)

Lapset hakevat huomiota eri tavoilla. Lapsi alkaa kouluikäisenä miettiä itseään ja sitä kuka hän on. (Ihme 2009, 35.) Tämän pohdinta voi näyttäytyä epävarmana käyttäytymisenä, tai huomiohakuisuutena. Toiset tuovat itseään esille häiriköimällä, toiset menevät omaan kuoreensa ja toiset kiukuttelevat. Ohjaamiseen kuuluu vahvasti myös tunteet, ohjaajan on autettava lasta kohtaamaan tunteensa, jotka saattavat herätä esimerkiksi jännittävässä tilanteessa (Autio & Kaski 2005, 80).

Eri lailla käyttäytyviin lapsiin tulee suhtautua omalla tavallaan. Hankalille lapsille on oltava tiukka, mutta ei vihainen, hiljaiset pitää kohdata rauhallisesti ja keskustellen. Kiukutteleville lapsille ei huomiota tarvitse antaa, jos hänellä ei ole mikään hätänä. Viljamaa (2009, 6) kertoo haastavan lapsen huomionhakuisuudesta. Hän ei myöskään ole välttämättä ikinä tyytyväinen ja vaatii paljon muiden huomiota negatiivisella käytöksellä.

Lasta ei saa rangaista työllä huonosta käytöksestä, sillä työ on jokaisen etuoikeus. Ohjaajan on unohdettava lapsen tekemä rike, kun hän on rangaistuksensa kärsinyt. Lapsille ei saa jäädä huono omatunto teosta, jos hän on sen jo korvannut. (Ketola 2002, 83.) Lapset eivät ole vielä työelämässä, mutta se on osa heidän tulevaisuuttaan.

Työ ja liikunta voivat tuntua lapsesta kurjalta, erityisesti jos niitä käytetään rangaistuksena. Lapset ovat siinä iässä, kun he vasta oppivat liikkumaan ja toimimaan muiden kanssa, enkä halua lapsille liikunnasta huonoja muistoja. Aikuisen on annettava lapselle anteeksi, eikä hän saa jäädä muistuttelemaan lasta huonosta käytöksestään. Ohjaaja ei saa palkita lapsen huonoa käytöstä, mutta käytöksen syistä voidaan keskustella. Ohjaaja pystyy tukemaan lapsen kehitystä, mutta hänen on myös annettava palautetta, jotta tämä voi kehittyä (Väisänen 2012, 24).

5 TULOSTEN ARVIOINTI

Opinnäytetyöni tulosten arviointi perustuu Espoon 4H-yhdistyksen työntekijöiden, sekä uusien apuohjaajien mielipiteisiin. Ensi keväänä alkaa apuohjaajien koulutus, sekä leirien suunnittelu, jolloin opinnäytetyöni kehittämisisideat pääsevät tosi toimiin. Tätä ennen Espoon 4H-yhdistyksen työntekijät käyvät opinnäytetyöni läpi ja arvioivat sen toimivuutta. Työni tarkkaa toimivuutta ei voi määritellä, ennen kuin työni tuloksia ja ohjeita kokeillaan käytännössä. Opinnäytetyöni tuloksia käytetään apuna koulutuksessa, jolloin voidaan arvioida oppivatko nuoret ohjaajat leirin asiat paremmin.

Opinnäytetyöni auttaa tulevaisuuden ohjaajia heidän työtehtävissään. Kehittäminen kertoo toimintaan osallistuvien lasten vanhemmille, että Espoon 4H-yhdistys pyrkii parantamaan toimintaansa. Kehittämistyöni antaa sidosryhmille aineistoa menneistä leireistä, jota voidaan käyttää työkaluna saavuttamaan parempia tuloksia nopeammin.

Muistellessani omaa kesätyötäni Espoon 4H-yhdistyksen päiväleirin ohjaajana, olo oli ensimmäisillä viikoilla hieman hajamielinen ja epävarma. Aloitimme melkein nollasta

leirin suunnittelun ja olisi ollut suuri apu saada esimerkiksi pohja siitä millainen päivä aikataulun olisi hyvä olla. Jouduin muokkaamaan ennen kesää tehtyjä aikatauluja, sillä kun leirit alkoivat, ne eivät olleetkaan sopivia. Opinnäytetyöni antaa uusia näkökulmia Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleiritoimintaan ja niistä hyötyvät niin kouluttajat, kuin uudet työntekijätkin.

Espoon 4H-yhdistyksen arvot näkyvät opinnäytetyössäni tärkeinä aiheina ja suuntaa antavina ohjeina. Lasten itsenäistymisen tukeminen tulee esille kun lapsen annetaan tehdä itse mahdollisimman paljon ja hänen onnistumisiaan kehdutaan ja epäonnistumisista motivoidaan yrittämään uudestaan. Luonnon kunnioitus ja sen hyödyntäminen ohjelmassa kunnioittavalla tavalla on tärkeää. Luonto antaa mahdollisuuden monenlaiseen toimintaan, suunnistukseen, aartenmetsästykseen ja leikkeihin. Lapsia on opetettava olemaan luonnossa, mutta niin, että se jäisi samanlaiseksi kuin heidän sinne tullessaan.

Toisten ihmisten kunnioittaminen mahdollistaa toimivan leirin. Tämän oppiminen edesauttaa lapsia solmimaan sosiaalisia suhteita ja tulemaan toimeen toisten ihmisten kanssa. Leireillä tehdään paljon ryhmätyöskentelyä, joka opettaa lapsia jakamaan ja tekemään yhteistyötä. Ohjaajan on myös osattava kunnioittaa lapsia, sekä muita ohjaajia. Tehtäviä on osattava jakaa ja auttaa muita, jos jokin asia on vaikea.

5.1 Onnistuminen tavoitteissa

Opinnäytetyöni tulosten perusteella löysin hyviä kehittämisideoita Espoon 4H-yhdistykselle. Kehittämistä vaatii roolijako, ohjeistus eläinten ja lasten kanssa toimimiseen, sekä leikkien vetämiseen. Roolijakoa pitäisi käsitellä jo ennen leirejä ohjaajien koulutuksessa. Tämä jää helposti epäselväksi, sillä kun leirille saavutaan ohjaajat joutuvat heti tosi toimiin. Roolijaon selvittäminen jo koulutuksessa on tärkeää ja jokaisen on oltava selvillä omista tehtävistään leirille saavuttaessa.

Eläimet ovat suuri vastuu leirillä ja niiden kohtaamiseen vaaditaan enemmän aikaa. Koulutuksessa on tarpeellista käsitellä enemmän niiden kohtaamista, sekä käyttäytymistä. Uudet apuohjaajat eivät ole välttämättä ikinä toimineet eläinten tai lasten

kanssa. Molempien käyttäytymistä voi olla vaikea ennakoida, sekä hallita. Koulutuksessa pitäisi käsitellä enemmän tositilanteita. Mitä apuohjaajan on tehtävä jos lapsi kiukuttelee tai ei suostu osallistumaan ohjelmaan? Apuohjaajilla on yleensä vastuulla leikkien vetäminen. Tähän tarvitaan enemmän muistiinpanoja leirille, sekä koulutusta siitä, kuinka leikkejä vedetään innostavalla otteella.

Onnistumista opinnäytetyöni tavoitteissani pystyy mielestäni parhaiten tarkastelemaan, kun uudet Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirit alkavat kesällä 2016. Olen kerännyt opinnäytetyöhöni kehittämisideoita Espoon 4H-yhdistykselle, joiden toimivuus tulee esille kun ne saadaan konkreettisesti käyttöön. Olen saanut koottua opinnäytetyöni tulosten perusteella uusien ohjaajien oppaaseen tärkeimmät asiat, mitä leirillä voisi tarvita. Kirjoitin oppaaseen myös ongelmatilanteita, joita leirilläni oli ja asioita miten niitä voisi ehkäistä.

Monet kokemukset unohtuvat leirielämän aikana, sillä päivässä tapahtuu hyvin paljon ja uusia haasteita tulee ohjaajan eteen koko ajan. Opas helpottaa uusien apuohjaajien työtä leirillä, sillä jokaisella on jokin heikkous, jossa tarvitsee apua. Pyrin kokoaamaan oppaaseen laajasti asioita, jotta jokainen leirin tärkeä hetki olisi siinä mukana. Mielestäni eläinten kanssa työskentelyä on vaikea oppia, ilman eläimiä. Vaikka ohjaaja lukisi aiheesta, ei sitä osaa tarkkaan kuvitella ilman, että pääsee kohtaamaan itse eläimet. Opas on mielestäni paras apua tutustua eläimiin, kun niitä ei itse voi kohdata.

Ohjaajan itsevarmuus kasvaa leirin aikana, kuten itsellenikin kävi. Eläimiin on tutustuttava pikku vähitellen, mutta ohjaajan on oltava itsevarma heti alusta lähtien. Epävarmuuden iskiessä ohjaajan on myös osattava pyytää apua, sillä eläimet aistivat epävarmuuden. On tärkeää tuoda esiin neuvoja eläinten hoitamiseen. Se on leirin yksi tärkeimmistä asioista ja uskon toteuttaneeni tämän oppaassani kiitettävästi. On vaikea saada avattua mitä kaikkea on otettava huomioon työskennellessään eläinten kanssa, sillä en tiedä varmuudella mitä eläimiä ensi vuonna on tulossa. Voin kertoa oppaassa lampaan kanssa työskentelystä, mutta se ei tarkoita sitä, että ponin kanssa työskentely olisi samanlaista.

Kehittämistyölläni pyritään antamaan apuohjaajille itsevarmuutta ja rohkeutta eläinten kanssa työskentelyyn. Tavoitteideni toteutumiseen vaikuttaa myös uusien ohjaajien luonteet, taidot, sekä kiinnostus. Mikäli he ovat hyvin itsevarmoja, eivätkä usko tarvitsevänsä lisätietoa, he tuskin käyttävät opastani enää koulutuksen jälkeen. Toisaalta, jos uudet apuohjaajat ovat hyvin kokemattomia, he voivat tukeutua ohjeisiin paljonkin. Tarkoituksena ei ole kuitenkaan antaa heille valmiita leiripaketteja, vaan ideoita omanlaisen leirin tekemiseen.

Olen saanut opinnäytetyöstäni näkyviä tuloksia jo ennen työn julkaisua. Omien kokemuksieni ylös kirjoittaminen työskentelystä Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirillä on tärkeää Espoon 4H-yhdistykselle. Näin kokemustieto voi saavuttaa myös Espoon 4H-yhdistyksen hallituksen, joilla ei mahdollisesti ole kokemusta tämäntyyppisestä käytännön tutkimuksesta. Espoon 4H-yhdistys siirtää osan apuohjaajien koulutuksestaan suoraan Glimsin kotieläinpihalle. Eläimet saapuvat kotieläinpihalle aikaisemmin, jotta ohjaajat pääsevät tutustumaan niihin.

Toisen paikkakunnan 4H-yhdistys on pohtinut kotieläinpihan toiminnan aloittamista, ja se on pyytänyt Espoon 4H-yhdistykseltä apua toimintansa suunnitteluun. Espoon 4H-yhdistys lähetti tekemäni oppaan heille ja he pystyivät myös avaamaan kehittämistyöni tuloksia uusille toimijoille.

5.2 Kotieläinpihan päiväleiritoiminnan kehittämisideat

Apuohjaajat ovat oppineet paljon asioita kesätyössään, mutta kuten vastauksista huomaa, vielä on kehitettävää. Koulutukseen kaivattiin lisää ohjeita eläinten kanssa toimimiseen, sekä lasten ja eläinten kohtaamiseen. Leikit olivat myös yksi asia, jossa apuohjaajat kaipasivat apua. Listasin uusien ohjaajien oppaaseen leikkejä ja ohjelma ideoita, sillä sieltä on helppo katsoa tarvittaessa minkä leikin vetäisi, eikä ohjaajan tarvitse muistaa listaa ulkoa.

Kokonaisuudessa sain paljon positiivista palautetta työskentelystä Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirillä. Tärkeimmät asiat, kuten koulutuksen määrä, olivat kaikkien mielestä sopivia. Apuohjaajilla oli kehittämisideoita myös koulutukseen, mutta tämä ei tarkoita sitä, että heidän mielestään tarvittaisiin lisää koulutus tapaamisia, sekä

oppitunteja aiheesta. Mielestäni kysely todistaa sen, että uudet ohjaajat tarvitsevat jotakin konkreettista, mitä he voivat opiskella rauhassa kotonaan. He halusivat saada lisää tietoa eläimistä, sekä ottaa listan leikeistä mukaan leireille, nämä molemmat toteutuvat oppaani myötä.

Nuoret, jotka tulevat apuohjaajiksi Espoon 4H-yhdistyksen leireille ovat jo opiskelleet koulussa useita vuosia. Tämä lienee myös syy siihen, että he eivät halua enempää koulutusta Espoon 4H-yhdistykseltä. Jokainen oppii eri tavalla, toiset kuuntelemalla, toiset lukemalla tai kirjoittamalla. Tähän asti Espoon 4H-yhdistyksen koulutus on pohjautunut paljon kuuntelemiseen ja yhdessä miettimiseen. Nämä ovat mielestäni hyviä keinoja opetella ja suunnitella asioita, mutta niiden kertaaminen kotona on myös tärkeää.

Eläinten tutustumiseen ei ole mielestäni käytetty tarpeeksi aikaa, mikä tuli ilmi myös kyselyssä. Espoon 4H-yhdistys voisi antaa ohjaajille mahdollisuuden toimia eläinten kanssa ennen päiväleirien alkua. He pääsisivät kohtaamaan eläimen ja näkemään miten niiden kanssa on oltava. Leirillä ohjaajan on huomioitava myös lapsia, joten eläimiin tutustuminen on haastavampaa. Näin ohjaajalla olisi hieman konkreettista kokemusta miten eläinten kanssa tulisi olla ja millaisia luonteita niillä on.

Itsenäinen opiskelu auttaa niin uusia ohjaajia, kuin Espoon 4H-yhdistyksen työntekijöitäkin. Apuohjaajat saavat olla vastuussa omasta tietämyksestään ja varautumisestaan työtehtäviin ja Espoon 4H-yhdistyksen työntekijöiden koulutustaakka kevenee. Kaikki saavat myös itsevarmuutta siitä, että leirit tulevat onnistumaan ja ohjaaja ovat osaavia.

6 LOPPULUKU

Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirien kehittäminen on haastavaa, mutta tärkeää. Jokaisesta leiristä oppii jotakin uutta ja uusi vuosi tuo mukanaan uudet ohjaajat ja ohjelman. Leiritoiminnan kehittäminen on tarpeellista. Apuohjaajat ovat hyvin suures-

sa osassa Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirillä, joten on tärkeää, että he saavat tarpeeksi tietoa ja koulutusta leireistä ja työnkuvastaan.

Opinnäytetyöni tuloksena tehdyn oppaan tärkeimmät aiheet ovat eläinten ja lasten kanssa toimiminen, sekä leikkien ja ohjelmien listaukset. Oppaani auttaa uusia apuohjaajia kehittämään Glimsin 4H-kotieläinpihan leiritoimintaa käytännössä toimivammaksi ja laadukkaammaksi. Apuohjaajien haastattelujen perusteella oppaalleni on kysyntää ja sen sisältö on sellaista mitä he haluavat. Oppaan avulla kehitetään niin tulevan kesän leirejä, kuin myös ohjaajien koulutusta. On tärkeää, että nuorisjärjestössä nuoret saavat äänensä kuuluviin, kun kyseessä on toiminnan kehittäminen.

Hyvin koulutetut ohjaajat luovat pohjan toimivalle leirille. Ohjaajien motivaatio ja itsevarmuus kasvaa, kun he tietävät jo etukäteen mitä heiltä odotetaan ja mitä heillä on vastassaan. Osaavat apuohjaajat ovat hyödyksi leirin vastuuohjaajalle, jolla on vastuu koko leiristä. Vastuuohjaajien on huolehdittava apuohjaajien jaksamisesta, sekä siitä, että heillä on sopiva määrä työtehtäviä. Apuohjaajien osatessa pitää huolen itsestään vastuuohjaajan taakka kevenee. Apuohjaajat ovat tärkeä osa kotieläinpihan päiväleirejä, joten heidän on saatava mahdollisimman hyvät eväät leiriä varten.

6.1 Kotieläinpihan päiväleiritoiminnan opas

Konkreettinen tuotos eli opas Espoon 4H yhdistykselle käsittelee Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirin toimintaa, aikataulutusta, leikkejä sekä ohjaajien toimintaa eri tilanteissa. Opas on tarkoitettu erityisesti uusille 16- 19-vuotiaille ohjaajille, joilla ei ole kokemusta eläinten, tai lasten kanssa työskentelystä. Oppaaseen on koottu materiaalia Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleiritoiminnasta aikaisempien kokemusten perusteella. Opasta hyödynnetään uusien ohjaajien koulutuksessa, mikä helpottaa myös kouluttajien työtä, sillä heillä on jotain materiaalia mihin he voivat tukeutua ja antaa uusille ohjaajille luettavaksi.

Koulutusmateriaali on luotu aikaisempien kokemusten perusteella. Koulutuksessa tulevat esiin minun, sekä apuohjaajien vahva omakohtainen kokemus, joita olen ke-

rännyt ja tuonut esille kehittämishankkeeni kautta. Näin koulutuksessa voidaan tuoda esille konkreettisen käytännöntyön kautta tärkeimmät asiat ja lähtökohdat nimenomaan Glimsin 4H-kotieläinpihan leiriohjaajan näkökulmasta. Tällaista vahvaa kokemuspohjaa ja kehitystyötä ei ole aikaisemmissa koulutuksissa voitu käyttää hyväksi.

Oppaassa on aikataulu, jota voi hyödyntää suunnitellessaan omaa leiriviikkoa. Aikataulu auttaa ymmärtämään missä vaiheessa päivää on hyvä tehdä mitäkin. Edellisinä vuosina aikatauluista on tehty liian tarkkoja, jolloin ne eivät ole pitäneet, vaan muokkauksia on jouduttu tekemään kesken leirejä. Aikataulut on tärkeä osa päiväleirejä, sillä leiripäivät ovat hyvin hektisiä, eikä kesken päivää välttämättä ehdi muuttaa suunnitelmia radikaalisti. Helpointa on katsoa valmiista pohjasta mitä tehdään milloinkin.

Oppaassa on kerrottu päiväleirin toiminnasta leirille saapumisesta viimeisen päivän lähtöön. Olen käynyt läpi miten toimia alkuleiristä ja loppuleiristä, ja mitä asioita on muistettava. Oppaassa käsitellään erityisesti päiväleirin toimintaa eli miten ruokailut sujuvat helposti, mitä ohjelmaa voi leireillä olla, sekä miten toimia lasten ja eläinten kanssa. Olen myös listannut loppuun erilaista ohjelmaa, sekä leikkejä, joita aikaisemmillä leireillä on hyödynnetty.

Nuoret ohjaajat käyvät ennen leirejä koulutuksen, jossa opasta myös hyödynnetään. Kuten Toom, Onnismaa ja Kajanto (2009, 230) kertovat kirjassaan, asioita, joilla työssä opitut asiat voidaan parhaiten siirtää eteenpäin dialogilla. Vaikka koulutuksessa käytetäänkin kirjoitettua opasta, se toivottavasti herättää keskustelua, sekä kysymyksiä, joista uudet ohjaajat voivat oppia lisää.

Päädyimme oppaaseen, jonka voisi julkaista Espoon 4H-yhdistyksen internetsivuilla ja joka olisi helposti saatavilla kaikille halukkaille. Internet on osa nuorten arkipäivää ja elämää. Tämän vuoksi on internetiä osattava hyödyntää nuorisotyössä. (Söderlund 2012, 199.) Nuoret osaavat parhaiten etsiä tarvittavaa materiaalia internetistä, sillä se on heidän käytössään muutenkin suuren osan päivästä.

Olen huomannut saman, kuin Leskinen (2009, 13) kirjassaan. Ohjaajat haluavat helposti toteutettavia, nopeasti löytyviä ratkaisuja ohjelmaansa. Ulkoilmaleireillä on havaittavissa samantyyppisiä ongelmia, kuin Leskinen mainitsee. Tilaa, aikaa tai tarvittavia tavaroita ei ole tarpeeksi. Ohjelmat, joihin ei tarvitse muuta kuin osallistujat ovat helpoimpia toteuttaa nopeasti ulkona. Tällaisia ohjelmia on hyvä olla varalla, jos jostain suunnitellusta toiminnasta ei voida toteuttaa.

Oppaan tarkoitus ei ole se, että sieltä voisi kopioida valmiin leirin, vaan se antaisi tukea ja ideoita omanlaisen leirin suunnitteluun. Avaan oppaassa Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirien tarkoitusta, sillä oletus on, että monilla ei ole kokemusta tämänkaltaisesta työstä. Kerron oppaassa mitä ohjaajan pitää muistaa ennen leiriä, ensimmäisenä päivänä, sekä viimeisenä leiripäivänä, sillä nämä ovat muista leiripäivistä poikkeavia. Ensimmäinen leiripäivä myös virittää lapset tunnelmaan ja saa vanhemmille turvallisen tunteen leirin työntekijöistä. Keskityn oppaassa erityisesti leirin toimintaan.

Oppaassa kerrotaan asioista, joita kannattaa lasten kanssa käydä läpi, kuten leirisäännöt, sekä alueeseen tutustuminen. Kirjasin ylös erilaisia leikkejä, sekä muuta ohjelmaa, jota uudet ohjaajat voivat hyödyntää. Yksi tärkeimpiä asioita oppaassa on eläinten ja lasten kanssa toimiminen. Eläimet tuottavat eniten haasteita leirillä ja osa uusista ohjaajista kohtaa ensimmäisen kerran eläimiä näin läheltä tai on niistä vastuussa. Lasten kanssa voi tulla yllätyksiä ja kaikkeen ei pystytäkään varautumaan.

Listaan oppaassa asioita, joita itse kohtasin ja jotka ovat perinteisiä haasteita lasten ja eläinten kanssa. Lasten ryhmähenki on asia, joka luo aina haasteita leirille. Ryhmähenkeä voi parantaa monin eri tavoin. Kannustaminen, tasapuolisuus, positiivinen palaute, keskusteleminen sekä huumori ovat keinoja, joilla ryhmähenkeen saadaan uutta iloa. (Innanen 2011, 22- 21.) Näitä keinoja on helppo käyttää myös kotieläinpihan päiväleirillä.

Yllättäviä tilanteita voi ennakoida varasuunnitelmalla. Tällaisen puuttuessa, voivat ohjaajat käyttää hyväksi opastani. Ohjelmaa voi aina joutua muuttamaan ja ohjaajan on oltava tähän valmis (Leskinen 2009, 17). Ohjaajan on osattava pitää lapset hallinnassaan ja ohjelma laadukkaana (Väisänen 2012, 25). Ohjelmaa voi myös joutua

muuttamaan eri viikkoina, sillä, ohjaaja ei pysty ennakoimaan mikä ohjelma toimii milläkin ryhmällä (Leskinen 2009, 17).

Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleiritoiminnan opasta tullaan käyttämään Espoon 4H-yhdistyksen apuohjaajien koulutuksissa. Ennen tätä oppaaseen tutustuvat Espoon 4H-yhdistyksen työntekijät, erityisesti he, jotka ovat tulossa kouluttamaan uusia apuohjaajia. Koulutus tapahtuu ensi keväänä, joten heillä on runsaasti aikaa lukea opasta ja miettiä sen toimivuutta. Espoon 4H-yhdistyksen on pohdittava, kuinka he opasta käyttävät, annetaanko se vain luettavaksi apuohjaajille, vai kokeillaanko heidän antaa etsiä oppaasta vastauksia kysymyksiin.

Itse kannatan oppaan osallistavaa käyttöä. Asiat jäävät paremmin mieleen, kun niitä pääsee itse etsimään ja pohtimaan. Oppaan avulla voisi suorittaa rastikierroksen, johon apuohjaajat osallistuvat etsimällä vastauksia siitä. Näin he tutustuisivat tekstiin ja heidän olisi helpompi etsiä vastauksia myöhemmin.

Tiedän kokemuksesta, että Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleiritoiminta voi kuulostaa aluksi sekavalta ja haastavalta. Oppaan toimivuus on havaittavissa vasta, kun oppaan ohjeet voidaan laittaa käytännön testiin. Opasta voi käyttää kuka vain ja toivon, että sen löytävät avukseen muutkin, kuin Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirin apuohjaajat. Siitä on hyötyä myös uusille vastuuohjaajille, heidän on tiedettävä samat asiat, kuin apuohjaajien, mutta vielä laajemmin. Opas antaa pohjan vastuuohjaajille heidän suunnitellessaan leirejä. Oppaan tehtävä on tehdä itsensä tarpeettomaksi. Kokeneet ohjaajat voivat verrata omia kokemuksiaan kehittämistyöhöni. Opasta voidaan käyttää useana vuonna, mikäli leirit eivät muutu radikaalisti.

Oppaan sisältö

Oppaassa avaan päiväleiritoimintaa päivärytmin muodossa, jotta sen lukeminen olisi nopeaa ja yksinkertaista. Oppaan alussa kerron mitä tarkoittavat kotieläinleirit ja millaisia arvoja Espoon 4H-yhdistys haluaa niillä toteutettavan. Aloitan kertomalla mitä ohjaajan on muistettava jo ennen leiriä. Ohjaajan on huomioitava nuorten erityistar-

peet. Allergiat, liikuntarajoitteet tai terveydelliset ongelmat on ohjaajan tiedettävä jo ennen leiriä (Leskinen 2009, 17).

Opas on tarkoitettu apuohjaajille, joten tähän osioon kuuluu pää-asiassa ohjaajaryhmän tapaamisia. Oppaassa kerrotaan seuraavaksi lasten saapumisesta leirille, sekä yleisesti ensimmäisen leiripäivän tärkeydestä. Ohjaajan on tehtävä vaikutus vanhempiin ja herätettävä lasten mielenkiinto leiriä kohtaan. Kerron ensimmäisestä leiripäivästä tarkemmin, sillä se voi määritellä koko leirin kulun.

Listaan erikseen tutustumisleikkejä ja kuinka tehdä säännöt lasten kanssa. Leirisäännöt on hyvä tehdä lasten kanssa ja ohjaajan on kerrottava lapsille miksi näitä sääntöjä tarvitaan (Ketola 2002, 83) Myös tätä korostan oppaassani, jotta lapset tuntevat, että tämä on heidän leirinsä ja heidän mielipiteensä otetaan huomioon. Lapset myös tottelevat sääntöjä paremmin, jos ne ovat heidän omiaan. Ohjaajan on vietävä keskustelua sinne suuntaan kuin itse haluaa, mutta lapsilta tulee usein hyviä ideoita muutenkin.

Tutustuminen leirialueeseen ja eläimiin ovat seuraavat aiheet oppaassani. Ohjaajan on koko ajan tiedettävä missä kukin lapsi oleskelee ja hänen työtään helpottaa, jos lapsilla on selvät säännöt mihin alueella saa mennä. Eläinten ja lasten kanssa työskentely ovat aiheita, joita myös käsittelen erikseen, jotta ohjaaja osaa ennakoida mitä tämä käytännössä voi tarkoittaa, sillä oletus on, ettei heillä ole ennakotietoa aiheesta.

Käsittelen myös ruokailuja, sekä viimeistä leiripäivää. Ruokailut voivat olla hyvin rauhattomia, kun lapsia on monta. Ohjaaja voi rauhoittaa tilannetta johdonmukaisuudella, sekä omalla käytöksellään. Ruokailut tapahtuvat joko ulkona, tai pienessä kontissa. Konttiin ei kuitenkaan mahdu ruokailemaan koko leiri kerralla, vaan oppaassa kerron miten ruokailut voidaan rauhoittaa ja pitää organisoituina. Viimeinen leiripäivä puolestaan on tärkeä, sillä silloin on viimeinen tilaisuus antaa lapsille uusia kokemuksia. Loppuun listaan leikkejä, sekä ohjelmaa, jota ohjaajat voivat hyödyntää.

Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleirien ohjelma on hyvin toiminnallista ja lapset pääsevät itse tekemään paljon. Tämä on tärkeää, sillä, nuoren itse ollessa mukana te-

kemässä hän saa itseluottamusta, sekä oppii tuntemaan itseään paremmin (Leskinen 2009, 13). Nämä on avattu vasta lopussa, sillä ohjaajat tekevät omat leirisuunnitelmansa ennen leiriä ja he voivat ottaa sopivat leikit oppaasta valmiiksi omiin suunnitelmiinsa. Toisaalta viimeinen sivu on myös helpompi löytää kuin jokin keskisivuista, joten tiukan paikan tullen he voivat myös nopeasti avata leikkisivun, josta saada apua yllättävään leikkihetkeen.

Olen listannut oppaaseen paljon liikunnallisia leikkejä, sillä vaikka Glimsin 4H-kotieläinpihan leirit eivät ole liikuntaleirejä, liikkumista tapahtuu paljon. Monissa ohjelmissa juostaan ja etsitään asioita. Liikunta on hyvin tärkeä asia lapsen elämässä. Se vaikuttaa lapsen kehitykseen, sekä antaa lapselle tunteen, että hän on onnistunut jossain. (Autio & Kaski 2005, 54.)

Oppaan sisältö on tarinamainen, jotta sen lukeminen olisi mielenkiintoisempaa. Pysin alustamaan jokaista uutta aihetta ja otsikkoa muutamalla lauseella, jotta lukijan mielenkiinto herää. Pidän oppaan silti tiiviinä ja lyhyenä, jotta lukija jaksaa siihen keskittyä. Liian pitkä ja monimutkainen opas jäisi käyttämättä, sillä leirillä on saatava tietoa nopeasti ja ohjaajan on aina oltava valppaana ja tiedettävä mitä leirillä tapahtuu ja missä leiriläiset ovat.

Glimsin 4H-kotieläinpihan päiväleiritoiminnan opas on kirjoitettu selkeästi, sekä sellaisella tyylillä, että henkilön ei tarvitse ennakkoon tietää asiasta paljoakaan. Oppaan löytää Pääkaupunkiseudun 4H-yhdistysten internetsivuilta ja sen voi myös tulostaa, mikäli pitää enemmän paperisesta versiosta.

Nykypäivänä on mietittävä oppaiden kannalta, millaisessa muodossa ne kannattaa tehdä. Koulutuksissa saa usein kasan papereita itselleen, jotka saattavat unohtua tai olla liian vaikea kielisiä. Haluan oppaan olevan mielenkiintoinen ja käytännöllinen, jotta uudet ohjaajat varmasti ottavat sen käyttöönsä. Turhat hienot sanat tai menetelmät saavat jäädä pois, sillä opasta pitää osata lukea kuka vain, mieluiten useana vuonna.

6.3 Opinnäytetyön yleinen merkitys

Opinnäytetyöni on ensimmäisiä kotieläinpihan päiväleireistä kertovia tuotoksia. Se yhdistää kaksi suurempaa kokonaisuutta, päiväleirit ja kotieläinpihatoiminnan. Vaikka opinnäytetyöni ei itsessään kerro miten kotieläinpihatoiminta järjestetään, se antaa tietoa siitä, miten tilanteessa voi toimia. Opinnäytetyöni kertoo päiväleiritoiminnasta, mutta sitä voi hyödyntää erityisesti kotieläinpihoilla.

Kotieläinpihojen asiakkaat ovat usein lapsia, joten opinnäytetyöstäni ja oppaasta saa vinkkejä siihen, miten lasten kanssa kannattaa kohdata eläimet. Päiväleirien rakenne on melko samanlainen ja niillä kohdataan samankaltaisia ongelmia, kuten ruokailut, ohjelma sekä kurinpito. Opinnäytetyöni pystyy auttamaan monessa asiassa ja vaikka sen otsikko kertoo päiväleiritoiminnasta, sitä voidaan hyödyntää melkein mihin vain lasten kanssa tehtävään toimintaan. Lasten päiväleirejä järjestää useat järjestöt ja 4H:n päiväleirit ovat tulleet joka vuosi suosituimmaksi. Erityisesti eläinten kanssa toimiminen kiinnostaa lapsia.

Opinnäytetyöni avulla voidaan aloittaa tai kehittää tulevaisuudessa myös muiden järjestöjen ja tahojen kotieläinleiritoimintaa. Olemme etääntymässä luonnosta ja eläimistä, joten uskon, että myös muut kyseiseen toimintaa kykenevät huomaavat eläinten kanssa toimimisen hyödylliseksi. Eläinavusteista työskentelyä ei ole hyödynnetty tarpeeksi Suomessa, vaikka niistä on ihmisille hyötyä ja ne luovat iloa (Reini 2011, 16).

Eläimet eivät ole vain lapsia varten, myös aikuiset voivat nauttia niiden kanssa toimimisesta. Kehitysvammaisten nuorten kanssa on jo huomattu eläinten voimauttava vaikutus, miksei siis myös aikuisten kanssa. Lapset näyttävät tunteensa helpommin, joten heistä huomaa sen, miten eläimet ja niiden kanssa tekeminen vaikuttaa heidän mielialaansa, sekä keskittymiseen. Mielestäni Espoon 4H-yhdistys antaa hienon esimerkin miten yhdistää nuorisotyö ja luonto. Opinnäytetyöni avulla tätä työtä voidaan kehittää yhä toimivammaksi ja antaa suuntaa tuleville kehitystarpeille käytännön toiminnassa.

LÄHTEET

Väisänen, Noora 2012. Turun Ammattikorkeakoulu opinnäytetyö- Käsikirja päiväleirien ohjaajille. Viitattu 29.9.2015

http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/43513/Vaisanen_Noora.pdf?sequence=1

Kuikka, Maarit 2012. Hamk opinnäytetyö- Opas kotieläinpihan järjestämiseksi. Viitattu 29.9.2015

http://www.virtuaali.info/opetusmaatilat/47/file/Tapahtumat/VALMIS_kotiel%C3%A4inpiha.pdf

Komonen, Katja & Suurpää, Leena & Söderlund, Markus (toim.) 2012. Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Hakanpaino.

Leskinen, Eija. 2009 Ryhmä toimimaan! Jyväskylällä: PS-kustannus.

Innanen, Jukka. 2011 Ryhmänohjaus estämään nuorten syrjäytymistä. Tampereen Ammattiopisto: Jukka Innanen

Nivala, Elina & Saastamoinen, Mikko. 2007 Nuorisokasvatuksen teoria –perusteita ja puheenvuoroja. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Ihme, Irene. 2010 Arviointi työvälineenä. Jyväskylä: PS- kustannus

Toom, Auli & Onnismäa, Jussi & Kajanto, Anneli (toim.) 2008. Hiljainen tieto: tietämistä, toimimista, taitavuutta. Gummeruksen Kirjapaino Oy

Autio, Tuire & Kaski, Satu 2005. Ohjaamisen taito. Helsinki: Edita Prima Oy

Ketola, Tapani 2002. Leirituuli. Helsinki: Lasten Keskus Oy

Kyrö, Maija 1998. Luonnonmukainen kotieläintuotanto. Lahti: Esa Print Oy

Pääkaupunkiseudun 4H yhdistyksen kotisivut viitattu 20.10.2015

<http://www.4hyhdistys.net/>

Reini, Sini 2011. Tampereen Ammattikorkeakoulu opinnäytetyö- Eläinavusteinen toiminta osana sosiaali- ja terveysalaa. Viitattu 29.10.2015

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/26358/Reini_Sini.pdf?sequence

Kannisto, Päivi & Kannisto, Santeri 2008. Asiakaspalvelu. Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino Oy.

Solatie, Jim 2009. Luova lapsi oivaltaa oppii ja pärjää. Ruotsi: Scandbook AB.

Viljamaa, Janne 2009. Mitä minä teen tämän lapsen kanssa? Juva: WS Bookwell Oy.

Espoon 4H-yhdistys: toimintakertomus (Ei julkaistu)

LIITTEET

Apuohjaajien haastattelu

1. Mikä ohjelma oli leireillä toimivaa?
2. Mitä kehitettävää viikkojen ohjelmassa on?
3. Mistä lapset pitivät mielestäsi leirillä? (leikki, ohjelma?)
4. Mikä ohjelma toteutui hyvin eläinten kanssa?
5. Miten ruokailut sujuivat?
6. Millaista koulutusta olisit kaivannut ennen leiriä?
7. Mitä ohjaajan olisi hyvä mielestäsi tietää ennen työskentelyä kotieläinpihan leireillä?